

Ma M̄weni Sulumani ya L̄uk àb̄eki ni Ere ye ti m̄əḏəmki ka Ma M̄weni Sulumani ya L̄uk àb̄eki ni

Maslaṅa ya ti àb̄eki wakita ge L̄uk ni àḏafay slimi gayan̄ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n̄n̄gu ni, kwa ka m̄ənj̄eki gani ndam ga Yezu ḏek t̄əs̄era àb̄eki ti L̄uk bay ya t̄agrakabu t̄wi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). M̄əs̄era, bay ya àb̄eki wakita ge L̄uk ni ti àb̄eki T̄wi ga ndam asak ga Yezu day nan̄ gani (L̄uk 1.1-4, T̄wi 1.1). A T̄wi ga ndam asak bu àḏəm « leli » (16.10-17 ; 20.5-15 ; 21.1-18 ; 27.1-28.16), nahkay m̄əs̄era bay ya àb̄eki wakita ni t̄əsawada akaba Pol a.

L̄uk àb̄iki wakita gayan̄ c̄eni ni ana Teyufil (1.3). Way Teyufil way ti m̄əs̄er do ; slimi gayan̄ ni awayay ad̄əmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L̄uk azalay nan̄ « ḡəḏakani goro » : bi nan̄ bay ge elimeni, bi àp̄əl sin̄gu ga magraya wakita na ti nan̄ ; àḑəkia ah̄ar ka Yezu a, ay L̄uk àb̄iki wakita ti m̄ici pakama àki ka Yezu lala (1.4). L̄uk awayay ti mis ḏek t̄əs̄er pakama àki ka Yezu lala.

L̄uk às̄era ma Gres a lala, àb̄eki ti akada ga ndam m̄əs̄er zlam ya t̄əb̄eki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis t̄əs̄er ere ye ti àgravu ni àgrava edeḏin̄ edeḏin̄ena, nahkay àḏafay slimi ga b̄əbay ya t̄əgur haḑ ka sarta gani ni (1.5 ; 3.1) ; ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga b̄əbay nahkay.

L̄uk àn̄gəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àḏəm ni akada ga ata Meciyu nday ata Mark ya t̄an̄gəhad ni : Yezu ànj̄eki ke t̄wi gayan̄ ka haḑ Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay akada ge Meciyu ya àgray ni L̄uk day ànj̄eki ti ke miwi ga Yezu (1-2) ; ka m̄əlan̄ nani akaba ka m̄əlan̄ ndahan̄

àṅgəhad zlam ya ti naŋ naŋani ècifiŋa kè mis ndahaŋ a, èjeŋgey a wakita ndahaŋ bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhəŋgalay Melefit ni ti ata Meciyə nday ata Mark tənḡəhadá ma gana, ay ti Luk àṅgəhadá àtama gatay na (3.21 ; 5.16 ; 6.12 ; 9.18, 28-9 akaba ndahaŋ). Adafa təwi ga Məsuf Njəlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67 ; 2.25-27 ; 3.16, 22 ; 4.1, 14, 18 ; 10.21 akaba ndahaŋ). Àṅgəhad ahəmamam wál ndahaŋ tàdəbay Yezu, Melefit day àhəŋgay tay ni (1.39-56 ; 7.37-50 ; 8.2 ; 23.27-28, 49 ; 24.1), akaba ahəmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18 ; 6.20 ; 7.22 ; 11.41 ; 12.23 ; 14.13, 21 ; 18.22 ; 19.8 ; 21.2-3). Àṅgəhad ahəmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32 ; 7.34, 37-50 ; 15.1-7, 10 ; 18.13-14 ; 19.7-10).

Pakama ya Luk ànjiki ana Teyufil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay tàkadva, təbəkia zlam ya ti tàgravu e kidiŋ geli bu na ka wakita. ² Wudaka təbəkia zlam gani nani ti mis ndahaŋ təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti təhi ana leli ni tìpihiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mənjàki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti təwi gatay ègia ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahaŋ ni təbəkia wakita gatay na nahəma, nu day àbəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gədakani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, adaba nəcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mənjàki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kəsər pakama ya kici ni ti pakama ge jiri edediŋ.

Məslər ge Melefit àdəm etiwi Zeŋ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot naŋ bay gədakani ga had ga ndam *Zude nahəma, zal nahaŋ àbu, naŋ bay *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit, slimi gayan̄ Zakari. Nan̄ ge dini ga Abiya. Wal gayan̄ day wur huf ga *Aron̄, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cecæeni ndam jireni kè eri ge Melefit, tægaskabu *Divi ga Bay Melefit ya tæbu mæbækiani a wakita ge Mæwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tâgray ni dek. Nday gani mis tængøtfæŋa zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tîwi bæza ndo, adaba Elizebet nan̄ dægəlani mæk nday cecæeni tigia medewel a àndava.

⁸ A vad̄ nahan̄ Zakari nan̄ àbu agri tæwi ana Melefit a *ahay gæðakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tæwi ga ndam ge dini gayan̄ ènjæa. ⁹ Kælavad̄ ndam man̄gal-abakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mâdaba mis a bælan̄ e kidin̄ gatay ba, ti maslan̄a nani ahuriyu kà mahay ga mælan̄ *njelatani ni ga mazəbay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni àra ènjia ti ahuriyu a ahay ni vu. Mis ndahan̄ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, tæbu tahəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *mæslər ge Melefit àngazlivu : mæslər ni jika gwar kà ahar ga daf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəŋ àra èpia mæslər ge Melefit na ti àbivaya an̄gwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Nan̄ àbu agray an̄gwaz nahkay nahəma, mæslər ge Melefit ni àhi : « Kàgray an̄gwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kàhəngalay nan̄ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akædi slimi gani Zəŋ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmərnu dal-dal àsabay, mis kay day atəmərnu ka ya ti etiweya nan̄ a ni. ¹⁵ Adaba mam, nan̄ gani emigi mis gæðakani kè eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani dáy-dáy do ; kwa nan̄ a huf ga mən̄jani bu *Məsuf Njelatani àniviyu a mæbəruv bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bæza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti tæfæki ahàr keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga mæhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit amævi Məsuf akaba njəda

akada ya àvi ahaslani ana bay mahəŋgaray pakama gayəŋ Eli ni. Amagra y təwi ga maŋgalabakabu ata bəŋ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəŋgarbiyu tay ti təjalay ahàr akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Anəsər ma gayak ya kəďəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro mīgia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kè meleher ge Melefit kəlavaf. Àslərkukbiyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akəďəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagra va day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nəďəm ni ti amagravu àna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari naŋ a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu tajəgay naŋ. Àra àpəsviya a mələŋ *nəlatani ni va ti àhəlia ahàr ana tay a. ²² Ka ya ti àhəraya ni ti èsliki məďəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra èpibiya arəŋa a mələŋ nəlatani ni ba. Naŋ nakəŋ àzlapay koksah, adafi ahar ana tay ciliŋ.

²³ Nahkay naŋ àbu agri təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayəŋ ni àra àndava ti àsləka òru a magam gayəŋ. ²⁴ Kələŋ gani wal gayəŋ Elizebet àzay huď. Àra àza huď na ti ànjəhad a ahay bu kiyi zlam, àhəraya e mite va ndo. Àďəm : ²⁵ « Ere ye ti àgrakuvu ni ti təwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti àjənakia nu a, àzəkua mimili kè eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etiwi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet naŋ a huďkiyi muku nahəma, Melefit àslərbiyu məslər gayəŋ Gabriyel a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Àslərkibi yu

ka wur dahalay nahaŋ, slimi gayaŋ Mari. Wur dahalay nani ti tavia ana zal nahaŋ a ; slimi gani Zuzef, naŋ wur huɗ ge Devit. Ay ti azay naŋ faŋ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəŋ àrəkioru ka wur dahalay ni, àhi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayaŋ. Bay Melefit naŋ àbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni àra ècia sa ga məslər ge Melefit na ti àhəlia ahàr a. Àhi ana ahàr ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəŋ àhi : « Kàgray aŋgwaz ba, Mari, adaba kəŋgəta zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay huɗ wudak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akədi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gəɗakani. Melefit naŋ agavəla driŋ aməɗəm wur nani ti Wur gayaŋ. Bay Melefit aməfiyu naŋ a bay ge Devit bəŋ ga bəŋani ya àzum ahaslani ni vu, ³³ aməgur bəza huɗ ge Zekup ga kaŋgay-kaŋgayani, bay gayaŋ amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari àhi : « Nu nəsər zal do ni ti, anazay huɗ gani ti ahəmamam ? » ³⁵ Məslər ge Melefit ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « *Məsuf Njəlatani amərəkuka, Melefit naŋ agavəla driŋ amagray ti kəŋjəhad a njəɗa gayaŋ bu akadā ya kaŋjəhad e zəhweri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni naŋ njəlata, Melefit amazalay naŋ Wur gayaŋ. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, naŋ ya ti mis təɗəm naŋ dəgəlani ni, ku ègia medewel a nəŋgu ni àza huɗ a kiyi muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakəŋ àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Nu ti nu wal məgri tawi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni mągrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni àsləka, àmbərbu naŋ.

Mari naŋ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsləka, àcəloru ke we-ceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahaŋ vu ka had *Zude.

⁴⁰ Òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a hud gayan bu ni àdaday. Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək nañ nakəñ àdiki ana zlahay kay kay, àdəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wál ndahañ na dek. Àgria sulum ana wur gayak ya a hud bu na daya. ⁴³ Nu way ti məñ ga Bay goro m̄ara afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti n̄ici sa gayak ni ti wur ya a hud goro bu ni àdada àna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu àna məmərani adaba kəfəkia ahàr ka Bay Melefit a, kəsəra amagray ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzləbay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəñ àdəm ahkado :

« Àna məbəruv goro dek nədəm Bay Melefit goro nañ gəđakani dal-dal,

⁴⁷ nu nəbu àna məmərani kay adaba Melefit nañ àbu ahəngay nu ;

⁴⁸ adaba mam, nu n̄isli arañ do, nəgri t̄wi ana nañ, ay ti àjalakua ahàr a.

Nahkay kwa kani mis ya t̄bu ni dek atədəm nu nəbu àna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.

Mis ya etiwi tay kama ni dek day atədəm nahkay.

⁴⁹ Atədəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dek, àgrua zlam gəđakana.

Melefit ti nañ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhad̄i mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayan ana tay akaba ana bəza hud bəza hud gatayani.

⁵¹ Àgra t̄wi ga njəda àna ahar gayan a ;

ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahàr ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlaba tay a bay gatay ba ;

ndam ya ti tisliviya a mis vu do ni ti àhəlaya tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna nañ a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, tàsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ;

sulum gayan̄ ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəñ geli ahaslana,

àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayan̄ ga kañgay-kañgayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi mahkər ; kələñ gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tìwi Zeñ bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti àmərva : ndam mahay gayan̄ akaba ndam gayan̄ tàra tìcia Melefit àgria sulum gayan̄ a ti nday day tàmərva. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis tàra ge *mekeli kəđi a. Tàra təkəlia kəđi na ti tawayay təđi slimi ga bəñani Zakari. ⁶⁰ Ay ti məñani àdəm : « Aha, kàzalum nañ nahkay ba, slimi gayan̄ Zeñ. » ⁶¹ Tàra tìcia ma ga wal na ti təhi : « Maslaña àbi e dini gayak bu təzalay nañ Zeñ bi timey. » ⁶² Nahkay təđəđi ahar ana bəñ ga wur ni, ti mēđəfiaya slimi ya nañ awayay mədiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəñ èhindifiña pələngaf kà tay a. Tàra təzibiya ti àbəki : « Slimi gayan̄ Zeñ. » Gayan̄ ya àra àbəkia nahkay ni ti àgria ejep ana mis na đek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit àhəlikaba ma ana Zakari nakəñ a, àzlapay huya, àđi ana mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayan̄ na đek. Ma gani

nani àhəndoru ka haɗ *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek.
⁶⁶ Ndam ya ticia pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr,
 təɗəm ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti
 njəɗa ge Melefit àbu akaba naŋ eɗeɗiŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəŋ ga wur
 na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àɗəm
 ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,
 aɗaba àra àmənɟaya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəɗa-njəɗani ga mahəŋgay leli a.
 Bay njəɗa-njəɗani nani ti wur huɗ ge Devit bay məgri tawi
 ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya
 tahəŋgaray *pakama gayan ahaslani na,
 mək nday day təhəŋgria ana mis a.

⁷¹ Àɗəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a,
 ti ndam ya təwayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəŋ geli a,
 àjalakia ahàr ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.
 Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbaday gayan ya àmbaɗi ana Abraham
 bəŋ geli na.

A mbaday gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam
 ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,
 ti məfəki ahàr ke Melefit, məzləbay naŋ,

⁷⁵ ti mīgi ndam jireni, ndam njəlatani kè eri gayan
 duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ àɗəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay
 mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla drinj !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gəɖakani
geli ga maslamalikabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayəŋ ni ti təsər Melefit
aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,
amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayəŋ ana leli
dal-dal.

Nahkay amara maslaɖi mələŋ ana leli kwa agavəla akada
ga fat ya azlərəvaya, aslaɖay mələŋ ni.

⁷⁹ Amaslaɖi mələŋ ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni
akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋwaz kè kisim a ni,
ti mādəfiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna su-
lumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayəŋ na ti
ànjəhad akaba ndam gayəŋ zlam gayəŋ. Nday təbu
nahkay ti Zeŋ wur gayəŋ ni naŋ àbu adək, məsər
zlam gayəŋ asagakivu adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ.
Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti aŋgazlivu ana
ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (*Meciyə* 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egüst *bay gəɖakani ga ndam Rom
adəmva. Adəm tâcal mis ga had ya naŋ agur ni dek, təbək
slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni.
Agravu ka ya ti Kiriniyəs agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way
way do dek akoru ka had gayəŋ ti tâcal naŋ, təbək
slimi gayəŋ eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zəzef zal ga Mari ni naŋ
àbu ka had *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal
mis na ti àsləka òru ka had *Zude, a kəsa Betlehem vu. Òru
eslini ti adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa

gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzàkivu wal gayaŋ Mari ju, ti tãbãki slimi gatay a kãsa ga ata bɛŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.

⁶ Tòru tìnjɛa e Betlehem a nday tãbu eslini ti vad ge miwi wur ni ènjɛa. ⁷ Nahkay naŋ nakɛŋ èweya meykweya gayaŋ wur zalana. Àra èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mæk àfækad naŋ a kulum vu. Tàfækad wur ni eslini ti adaba mis tìsliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, mɛlaŋ àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka haɗ nani nahɛma, ndam majəgay zlam tãbu a huɗ gili bu, tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay ga mɛlavad. ⁹ Nday tãbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit aŋgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhərkia ka tay a ka mɛlaŋ nana, àbɛvù tay e kidiŋ vu. Tàra tipia nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba. Nihi nahɛma, nəzibiyi ma mɛwɛni sulumana ana kɛli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atəmərɛvɛ àna naŋ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana kɛli ni ti nihi : Tìwieya bay mahəŋgay mis ana kɛli kana a kɛsa ge Devit ba. Naŋ gani *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni, naŋ Bay geli gəɗakani. ¹² Ere ye ti akəsərɛm naŋ àna naŋ ni ti nihi : akədumi ahàr ana wur ndeɓ-ndeɓeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra àɗɛma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal tɛzlərɛvaya a huɗ melefit va dekik hɛya, nday tãbu akaba naŋ, tazlɛbay Melefit, tɛɗɛm : ¹⁴ « Tàzlɛbay Melefit driŋ agavɛla ! Ka haɗ day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tãnjəhadkabu àna sulumani, araŋa àhɛli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tàra tàzləba Melefit a nahkay ti tàsləkafəna kà ndam majəgay zlam na, tənqoru a huđ melefit vu. Tàra tàsləkafəna kà tay a ti nday ti ni təđəm e kidiŋ gatay bu : « Mədəgum bəđak e Betlehem, makoru miṙəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-kirim, tòru tədi ahàr ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeḅ-ndeḅeni ni, naŋ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra tipia wur na ti tənqəhad pakama ga məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya tənqəhadı ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayəŋ va, naŋ àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni tàsləka. Nday àna məmərani, tàzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tipi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Tanqazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kədi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənjdə mazay huđ gayəŋ ni.

²² Wal ni àra àsaya dəf e mite va ti si ndam *manqal-abakabu mis akaba Melefit ni təđəm naŋ ègia njəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəŋ ni bu ni. Nahkay tòru nday ata zal gayəŋ Zəzef a Zerəzalem ga manqazli wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adəba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit adəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi njəlata, naŋ ga Bay geli Melefit.* » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay

* ^{2:23} Mənjay Mahərana 13.2, 12, 15.

do ni bəza ga guɖuk-guɖuk cə ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyoŋ nday ata Ana təhəŋgri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahaŋ naŋ àbu a Zeruzalem, slimi gayaŋ Simeyoŋ, naŋ gani mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, naŋ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəŋgay ndam *Izireyel ni. Simeyoŋ gani *Məsuf Njəlatani naŋ àbu akaba naŋ. ²⁶ A vad nahaŋ Məsuf Njəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəɖakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyoŋ nakəŋ. Naŋ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya naŋ a. ²⁸ Simeyoŋ nakəŋ àra èpia wur na ti àzay naŋ a ahar vu, àgri səsı ana Melefit, àdəm :

²⁹ « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kàgra àndava.

Nu evidi gayak, kebesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

³⁰ Adaba nıpia bay ya ti kəslərbiyu ga mahəŋgay mis na àna eri goro a,

³¹ maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kə meleher ge mis ga məlaŋ na dek ni.

³² Naŋ gani amaslaɖi məlaŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zəde do ni dek day təsər kur.

Nahkay mis dek atazəbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. ‡ »

³³ Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tàra tıcia ma ga Simeyoŋ ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. ³⁴ Eslini Simeyoŋ nakəŋ àhəŋgalay Melefit ti

† 2:24 Məŋjay Levi 12.8. ‡ 2:32 Məŋjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10.

mêgri sulum gayaŋ ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahaŋ kay ataŋgoru kələŋ, nday ndahaŋ kay ti ni atorū kama. Melefit amaŋgazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; ³⁵ nahkay amaŋgazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahàr gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhada àna maslalam a gək ni. »

³⁶⁻³⁷ Wal nahaŋ naŋ àbu, naŋ wal mahəŋgaray pakama ge Melefit, slimi gayaŋ Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal Eser. § Vi gayaŋ dəkeni kru kru azlalahkər mahar faď, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətchia. Zal gayaŋ ni àra àməta ti ànjəhad ka ahàr gayaŋ, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəďakani ge Melefit ni vu kəlavaf. Mələfat akaba məlavaf gani do đek azləbay Melefit eslini àna məgəs *ndəra akaba àna mahəŋgalay naŋ. ³⁸ Ka ya ti Simeyoŋ naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsi ana Melefit. Mis ndahaŋ təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəŋgay Zeruzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəŋgri pakama ge Melefit ya àďəmki ka wur ni ana tay đek.

Ndam ga Yezu tənğa a Nazaret a

³⁹ Ka ya ti ata Zəzef nday ata Mari təďəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na đek ti təsləka àna wur na, təngoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. ⁴⁰ Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njeďa gayaŋ day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayaŋ.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayaŋ kru mahar cə ni

---

§ 2:36-37 Eser ti wur ge Zekup ; ègia slimi ge dini a.

⁴¹ Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagra-biyu wuməri ga *Pak kilevi. ⁴² Yezu àra àzuma vi a kru mahar cù ti tòru akaba ata bənjani ata mənəni a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. ⁴³ Tàra tàgraba wuməri na àndava ti mis dek tàsləka tənğoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni tàsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zeruzalem ka məsər ga ata bənjani nday ata mənəni do. ⁴⁴ Nday tədəm bi nañ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaday akaba tay na. Nahkay təsawaday ruk, day kwa ti tādəbay nañ àkibu ka ndam gatay ni, ⁴⁵ ay tədi ahàr ndo. Tàra tədi ahàr ndo ni ti tənğoru a Zeruzalem, tādəboru nañ. ⁴⁶ A vad ya mahkər gani day kwa ti tədi ahàr a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu. Nañ àbu manjəhadani digusa e kidin ge mūsisi gəđakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tədəm ni, ehindifiņa ma kà tay a daya. ⁴⁷ Eslini mis ya təbi slimi ana ma gayan ni dek tàgra ejep a, adaba àsəra zlam a kay, àhəngarfəj kà pakama lala. ⁴⁸ Ata bənjani nday ata mənəni tàra tədia ahàr a ti tàgra ejep a dal-dal àsabay. Eslini mənəni àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahàr àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. » ⁴⁹ Àra ècia ma ga mənəni na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ? Ŋgay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərunki do aw ? » ⁵⁰ Ay ti ata bənjani ata mənəni ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

⁵¹ Kələj gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Nañ àbu agəsiki ma ga ata bənjani ata mənəni. Mənəni zla nahəma ajalakioru ahàr ka zlam gani nani ya àgravu ni dek. ⁵² Yezu nakəj ka ya ti adək ni asərkiwu zlam àkiwu. Àbəlafəņa kə Melefit a àkiva, mis day àbəlafəņa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zej bay mabaray mis ya àhi ana mis ni
(*Meciya* 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zej 1.19-28)

¹⁻² Àra àpəsa vi a bal ti Melefit àhi ma gayan ana Zej wur ga Zakari a huf gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gədfakani ga ndam Rom àzumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga mənani agur had Itəri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilej. Anna nday ata Kayif nday gədfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zej a nahkay ti Zej nakəj asawaday kà gəvay ga zalaka *Zurdej, evelij tekesl. Naŋ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado :

« Maslaŋa azlah a huf gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gədfakani. Ahàr àdəm divi gayan m̄ala ndəlaɓa.

⁵ Had atərahvu a zlor-zlor vu dek, həma akaba məlaŋ đarani dek etebesvu, divi mađəŋgwani etigi ndəlaɓa, divi mağədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zej a, ti mabaray tay. Zej nakəj naŋ àbu ahi ana tay : « Lekuləm ti medəkw ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà

---

* 3:6 Izayi 40.3-5.

məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ededij ededijena ti grum təwi ya ti adafaki lekələm kəmbatumva ni. Ŋgay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huf ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ənjəkia ka matraḅ kəli a əndava, agri ana kəli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayəŋ tiwi bəza sulumani do ni ti, azay zlabə gayəŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifiŋa ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti məgray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayəŋ cə ni ti mədifəŋa bələŋ ana maslaŋa ya ti gayəŋ əbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani əfəŋ ni ti məvi ana maslaŋa ya əfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti məbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi : « Məsi ! Leli ti məgray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Lekələm nahəma, kəhindəmfiŋa hadam kə mis a ətamkia ka ga ŋgumna ya əhi ana kəli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifiŋa ma daya. Təhi : « Leli timey, məgray ahəmamam ? » Əhi ana tay : « Lekələm ti kəhələmfəŋa siŋgu kə mis ga njədə ba, ahkay do ni əna məsəki malfadə ka tay a ba. Hələm siŋgu ya ŋgumna apəli ana kəli ni ciliŋ. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Təhi ana ahər : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gədakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ əhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kəli əna yam. Ay ti maslaŋa nahaŋ naŋ əbu ara. Naŋ gani nani ti njədə gayəŋ ətama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayəŋ a di way ?

Naŋ zla nahəma amara məbaray kəli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid' gayan' a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahaŋ gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had' Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məŋ ga Erot àbu, wal gayan' slimi gani Erodiyət. Erot àzafəŋa wal ga wur ga məŋani na. Erot àgudara zlam ndahaŋ a kay, nahkay ti Zeŋ àləgi azuhva zlam gayan' ya àgudar ni dek. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəŋ àgudarkivu zlam keti : àfiyu naŋ a daŋgay vu.

Baray ga Yezu

(*Meciyə* 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

²¹ Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, naŋ àbu ahəŋgalay Melefit ti hud' melefit àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tipia. Eslini dəŋgu àhəndabiyu a hud' melefit bu akada dəŋgu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərur dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(*Meciyə* 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayan' nahəma, vi gayan' agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu naŋ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni naŋ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, ²⁵ Zəzef wur ga Matatias, Matatias wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatias, Matatias wur ge

Semiŋ, Semiŋ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zūda, ²⁷ Zūda wur ga Yohanaŋ, Yohanaŋ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyoŋ, Simeyoŋ wur ga Zūda, Zūda wur ge Zūzef, Zūzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Nataŋ, Nataŋ wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason, ³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur ge Erni, Erni wur ga Esroŋ, Esroŋ wur ge Ferez, Ferez wur ga Zūda, ³⁴ Zūda wur ge Zekūp, Zekūp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, ³⁵ Nakor wur ge Serūs, Serūs wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, ³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur ge Lemes, ³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, ³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, naŋ wur ge Melefit.

4

*Seteni àwayay esipet Yezu**(Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-13)*

¹ Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəŋ àsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru naŋ a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəŋa eyu a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday

nani bu ni ti Yezu àzum araŋa ndo ferera. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba naŋ a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, hi ana akur nday nini tām̄bukvu *dipeŋ zla aw ? » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliŋ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ ka mələŋ zaŋani, àdəfiki had ga duniya ni dek ke weceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiɓ ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhad̄i mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bələŋ ciliŋ.” † »

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a Zeruzalem, àfəkad̄ naŋ jik ka ahər ga *ahay gədakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayəŋ ti tām̄buk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ənjifiŋ kà akur ba.” ‡ » ¹² Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyu kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələŋ gani Seteni àmətəɓfəŋa ga məhəlfəŋa eyu kà Yezu àna wir-wir gayəŋ a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

*Yezu ànjəki ke tawi gayəŋ e Gelili
(Meciya 4.12-17 ; Mark 1.14-15)*

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

¹⁴ Yezu ànḡoru ka had *Gelili àna njɛda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjɛa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dɛk tɛbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya tɛbu eslini ni dɛk tazləbay naŋ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo

(*Meciya* 13.53-58 ; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələŋ ya ti àdɛk ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayəŋ ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècik-aba cəkwaɖ ga mejəŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti naŋ awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani : ¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu, àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga, àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danḡay Melefit amambay tay, ana ndam wuluf day etipi divi, àslərbiyu nu ga məhəlabə ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya, ¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayəŋ ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjəŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedekabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray təwi a

* ^{4:17} Ka sarta ga Yezu ti wakita dɛk zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənḡət mələŋ ya tawayay ni si tɛpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi. † ^{4:19} Izayi 61.1-2.

ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digus eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhada zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek təbəkioru eri, tamənjələŋoru. ²¹ Eslini naŋ nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti niŋeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu niŋeŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dek tàra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti təďəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayaŋ ba ni àgria ejeŋ ana tay a dal-dal. Təďəm : « Naŋ hini ti wur ge Zuzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kuli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayaŋ gayaŋani tawayay məgəskabu pakama gayaŋ ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kuli nahəma, ka gani nani ti avər àtəď ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wál madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bəlaŋ gatayani ndo. Àsləroru naŋ ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidorŋ ni cilij. † ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslaŋa bəlaŋ gatayani Elize àhəŋgaraba naŋ a ègi njələtani ndo, si àhəŋgaraba ègi njələtani ti Namaŋ zal ambələk ga had Siri ni cilij. § »

† 4:26 Mənjay 1 Bəbay 17.8-16. § 4:27 Mənjay 2 Bəbay 5.1-14.

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayan ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, tàgaraba nan a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga həma ; nahkay təzoru nan gwar ka məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayan a.

*Yezu aqariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)*

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəngalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu nan àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəna mam kè leli a mam ? Kàra ge mijiñ leli a waw ? Nak dəgiya nəsera kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəñ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaña hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslaña nani ana mələñ e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri arəna ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka had ni dek.

*Yezu àhəngaraba ndam ga arməwər a kay
(Meciyu 8.14-17 ; Mark 1.29-34)*

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu huya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzłacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwaɗ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a biliŋ àna biliŋ. ⁴¹ Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gəɗakani ya amara ni.

*Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka had Zude
(Mark 1.35-39)*

⁴² Ge miledə də mələŋ àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huɗ gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahaŋ ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

*Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciya 4.18-22 ; Mark 1.16-20)*

¹ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal

tàhəfakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. ² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cū ka dəŋ-dəŋ : ndam mægəs kilif tàhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahaŋ ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həfakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəfakfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayaŋ na ti àhi ana Simu ahkado : « Həfakoru slalah ga yam ni kà məlaŋ zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsumaya kilif àna naŋ a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəfakani, mągra tūwi a hundum, ere ye ti mægəs ni day àbi. Ay tamal nak kədəm faŋ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayaŋ ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsə kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam mægəs kilif ndahaŋ ya ti a slalah ga yam nahaŋ ni bu ni ti tàra təjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tɪnjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvù cecueni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a huɖ ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadí mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həfakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àdəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni dek aŋgwaz àwəra tay a. Aŋgwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zerj. Nday day aŋgwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini tàsləkabiya a

hud ga yam ni ba. Tàra tàsləkababiya ti tàgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni dek, tàdəbay Yezu.

Yezu ahəngaraba zal ambələk a

(Meciyə 8.1-4 ; Mark 1.40-45)

¹² Ka ya ti Yezu naŋ àbu a kəsa nahaŋ bu ni ti zal nahaŋ àra, ambələk èsekaba naŋ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiɓ ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifiŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni àngaba, ègia mis njəlatana huya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayaŋ bu ni, adaba kıgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kıgia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawaŋ. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayaŋ na ; tawayay ti mähəngaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahaŋ ti Yezu nakəŋ naŋ àbu asləkafəŋa kə mis na, akoru a hud gili vu ga mahəngalay Melefit.

Yezu ahəngaraba zal dərə a

(Meciyə 9.1-8 ; Mark 2.1-12)

¹⁷ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənjàhadfəŋ kà gəvay. Tàsləkabiya a kəsa ciɓ-ciɓeni ga had *Gelili akaba ga had *Zude ni ba dek, tàsləkabiya a Zeruzalem a daya. Njəda ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəngaraba mis àna naŋ a. ¹⁸ Naŋ àbu eslini ti mis ndahaŋ təzəbiyu zal dərə nahaŋ àki ka slalah.

Tàra tìnjia àna naŋ a ti tàdɔbay divi ga məzikabiyu naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkaf naŋ kè meleher gayaŋ, ¹⁹ ay ti tənɔət divi ga məzikabiyu naŋ ndo adaba mis tìsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti tɛzɔbiyu zal dɛra ni tɛcɛliyu àna naŋ ka *dalahaŋ ga ahay ni, tɛdiaba zlam ya ti tɔpaɓ ahay àna naŋ na bal. Tàra tɛdiaba ti tɛfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayaŋ ni gwar eslini àna ezewed e kidɪŋ ge mis ni bu, kè meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakəŋ àra ɛpia ere ye ti tɔgray na ti àsɛra tɛfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dɛra nakəŋ : « Zlɔba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyeyi ni tàra tìcia ma ga Yezu na ti tɔjalay a ahàr gatay bu tɛdɔm : « Way hini azay ahàr gayaŋ akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday tɛbu tɔjalay ahàr nahkay ti Yezu àsɛra ere ye ti tɔjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ²³ Zlɔzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərɔm, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dɛra ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ ɛcikaba cəkwaɗ kè eri ge mis na dɛk hɔya, àzay slalah gayaŋ ya àndəhadki ni. Naŋ àbu akoru a magam ti azlɔboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dɛk ; tɔzlɔbay Melefit. Tàgra aŋgwaz a daya, tɛdɔm : « Mìpia ere ye ti mìpi day-day ndo na kana. »

Yezu azalay Levi

(Meciyu 9.9-13 ; Mark 2.13-17)

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahaŋ, naŋ bay *məhəl hadam, təzalay naŋ Levi, naŋ àbu manjəhadani digusa ka mələŋ məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àmbrəŋ zlam gayaŋ ni dek, àdəboru naŋ.

²⁹ Kələŋ gani Levi àgray wuməri gəɗakani afa gayaŋ, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahaŋ təbu təzum zlam ka ahar bələŋ akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyəŋ akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tìpia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisum zlam ka ahar bələŋ akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na sawaŋ. »

Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
(*Meciya* 9.14-17 ; Mark 2.18-22)

³³ Eslini ndam *Feriziyəŋ ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kələvad. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egüzleheya azana gayaṅ mūwena, aslamalay azana gayaṅ midigweni àna naṅ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayaṅ mūweni ni day àgədava, mək gayaṅ ya ti àsaya ni day tàrakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaṅa nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene mūweni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naṅ bay ga vad məpəsabana
(*Meciyu* 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

¹ A vad *məpəsabana nahaṅ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni təbu tasləkaba a vədaṅ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naṅ ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpədoru bəza gani. ² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaṅ təhi ana tay : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayaṅ ni bu : “Kəgrum tūwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekulum kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kèjeṅgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayaṅ ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeṅ ya tàfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəṅ àzum, mək àvi ana ndam gayaṅ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayaṅ ni bu, mis ndahaṅ təzum dipeṅ nani do ; si ndam *maṅgalabakabu

* 6:2 Məṅjay Mahərana 34.21.

mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kèjeŋgəm ma gani ndo waw ? »⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm tâgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ya ahar mikəlfiŋana na (Meciya 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu àhuriyu a ahar ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar ga đaf mikəlfiŋana. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyəŋ ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay ti təgəski naŋ ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, naŋ jika. ⁹ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Nihindifiŋa zlam kè kəli a day. Melefit adəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? »¹⁰ Àməŋjaləŋ kè mis ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlɪkabiya ti ahar gayaŋ ni àslamalava, ègia sənduḃ-sənduḃana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyəŋ ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cə (Meciya 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahaŋ Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəŋgalay Melefit. Òru ènjəa ti àndəhadki hundum àki ka mahəŋgalay Melefit. ¹³ Məlaŋ àra àsla ti naŋ nakəŋ

àzalakabu ndam maɗɗɓay naŋ ni, mək àdaba mis a kru mahar cū e kidīŋ gatay ba. Nday ya ti àdaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayaŋ. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cūeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga məŋani Andre, Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyɓ, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadɗakivu ka haɗ gatay ni, ¹⁶ Zɗd wur ge Zek, nahar ni ti ni Zɗdas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəŋgaraba ndam ga arməwər a

(Meciyɓ 4.23-25)

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma ni ba akaba ndam asak gayaŋ na, ècik ka mələŋ tazl-tazlani. Eslini ti ndam maɗɗɓay naŋ təbu kay ; mis ndahaŋ day təbu dal-dal, ndahaŋ ti cikbiyu ka haɗ *Zɗde akaba a Zerɗzalem, ndahaŋ ti ni cikbiyu kà gəvay ga *dəluw gəɗakani ka haɗ Tir akaba Sidor. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimini ana ma gayaŋ ya àdəm ni, tawayay ti mähəŋgaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a, ahəŋgaraba nday ya ti seteni àniviya ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tīnjifiŋ, adaba njəda àvu a vu gayaŋ bu ; ku way way do ya ènjifiŋa ni ti àŋgaba a arməwər gayaŋ ni ba. Nahkay Yezu ahəŋgaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis

(Meciyɓ 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana ndam maɗɗɓay naŋ ni, àdəm :

« Lekuləm ndam talaga ni ti mərɗumvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekuli.

²¹ Lekuləm ya ləwir awər kuli nihi ni ti mərɗumvu, adaba akərəhum.

Lekuləm ya kitəwəm nihi ni ti mərɗumvu, adaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kuli kəbum kəfumku ahər ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kuli, tawayay kuli va do, tindivi kuli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kuli azuhva nani ni ti mərūmvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kuli nahəma, mərūmvu dal-dal, həbum àna məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a hud melefit bu. Sərūmki ata bəŋ gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekulum ndam ge elimeni ni ti akəsum cicihi, adaba lekulum kəzumuma gəda gekuli a àndava.

²⁵ Lekulum ya mərəhani nihi ni ti akəsum cicihi, adaba ləwir aməwər kuli.

Lekulum ya kiyəm nihi ni ti akəsum cicihi, adaba akan-davum kuda, ekitəwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekulum mis sulumani ni ti akəsum cicihi, adaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti təsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

Wayum ndam ezir gekuli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)

²⁷ « Ay nəhi ana kuli, lekulum ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir gekuli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kuli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kuli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kuli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahaŋ ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcəfəŋa naŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kəhindifiŋa ba. ³¹ Nahkay ere ye

ti kawayum mis tægri ana kûli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kûli ni ciliŋ ti Melefit aməďəm lekulum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya tægri sulum ana kûli ni ciliŋ ti Melefit aməďəm lekulum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kûli ni ciliŋ ti Melefit aməďəm lekulum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahaŋ, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekulum ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekûli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kûli do ni sawaŋ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivu zlam ana kûli kay bilegeni. Nahkay ti ekigum bəza ge Melefit. Adaba mam, naŋ gani naŋ agavəla driŋ, naŋ əbu agri sulum daldal ana ndam cuday, ana ndam ya tægri sūsi do ni daya. ³⁶ Bəsəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekûli ya ebesey, agri sulum ana kûli ni. »

*Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kəďəmum ba
(Meciyə 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kəďəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekulum day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit aməďəm do. Ŋgay təwəl mis ndahaŋ ti kəďəmum ba. Nahkay təwəl kûli ti Melefit day aməďəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahaŋ təgudari ana kûli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekûli ni kə kûli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kûli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti

mêrêhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kuli a mbolu gekuli vu. Adaba mam, darama ya ti lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam àna naŋ ana kuli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Àdəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahəŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya tədəfiki na dək nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayəŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məŋgəhaf a ti àna bəza gani

(Meciyə 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu àdəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf àna bəza gatayana. Tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ge enderendera kə mezlirgendə do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğahani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğahani magədavani gayəŋ

ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti əsəbikia ka məbəruf a palam. »

Ahay gərgəri cə
(*Meciyə* 7.24-27)

⁴⁶ Yezu ədəm keti : « Lekuləm kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis əra afa goro a, əcia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, əzavu ata way ? ⁴⁸ Əzavu ti ata mis ya ələm ahay gayan lala ni. Wudaka ələm ti əsaba asak gana, əli zileŋ mək əfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam ətamkibiya ka zalaka, əzlal ahay ni ti əgri arəŋa ndo. Adaba mam, maslaŋa nani ələma ahay gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis əcia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, əzavu ata mis ya ələm ahay gayan, əsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam ətamkibiya ka zalaka, əzlal ahay ni ti əmbedkaba həya. Ahay gani nani əmbədkaba besək-besək. »

7

Yezu ahəŋgaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(*Meciyə* 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu əhia ma na dək ana mis a əndava nahəma, əsləka ərə a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahəŋ əbu, nəŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan əbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nəŋ dal-dal. A vad nahəŋ evidi ni əra əbesey do, awayay amət. ³ Bay məgur ndam slewja ni əra əcia ma ya tədəmki ka Yezu na ti əslərkibiyu gədəkani ga ndam *Zude ndahəŋ ti təgri kam-kam, mərə məhəŋgariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ tərə tənjikia ka Yezu a ti təhəŋgalay nəŋ dal-dal, tədəm ahkado : « Əgəski kəgri ere ye ti əhindifuka ni kwa,

⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àlèmi ahay geli ya mahəngalavù Melefit ni ana leli ti naŋ. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tìnjua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyu zləbəba gayəŋ ndahaŋ ga məhiani : « Bay goro, kəgribiyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nəhi ana ahàr goro nisli mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlaŋ ciliŋ, nahkay ti bay məgru təwi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəŋgribiyu na ti àgria ejep a dal-dal. Naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay naŋ ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. Ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day nədi ahàr ndo. » ¹⁰ Nday ya təslərkioru tay ka Yezu ni tàra tàsləkabiya nahəma, tədi ahàr ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahaŋ àməta, Yezu ahəŋgaraba naŋ a

¹¹ Eslini Yezu òru a kəsa nahaŋ vu təzalay Nayiŋ. Naŋ àbu akoru ti ndam madəbay naŋ ni akaba mis dal-dal tadəboru naŋ. ¹² Ka ya ti ènjua ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evidi vu ka slalah həya. Maslaŋa ya àmət ni ti wur mendulik ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a kəsa bu kay tadəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihì a àsabay, àhi ahkado : « Kìtəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhədəkfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay

kisim ni tìcìk, mæk Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pìdèkvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpìdèkvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana mənɔ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra aŋgwaz a àsabay, nahkay tàzləbay Melefit, tədəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit gəɖakani aŋgazlava e kidɪŋ geli ba. » Tədəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dek akaba mis ya kà gəvay gatay ni dek tìcia ere ye ti Yezu àgray na.

*Zəŋ bay məbaray mis ni aslèrkioru mis ka Yezu
(Meciyu 11.2-19)*

¹⁸ Ndam madəbay Zəŋ bay məbaray mis ni tàra tìcia ma na ti təhəŋgri ana Zəŋ, mæk Zəŋ nakəŋ àzalay mis cə e kidɪŋ ga ndam madəbay nan ni bu, ¹⁹ àsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəɖakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tàra tɪnjikia ka Yezu a ti təhi : « Zəŋ bay məbaray mis ni àslərbiyu leli afa gayak ti məhuk : “Nak ti Bay gəɖakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu nan əbu ahəŋgaraba mis a kay ya təbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyyu ana tay na. Àhəlìkaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ àslèrkibiyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti kɪpəm ni akaba ya kɪcəm ni. Humi ndam wuluf təbu tipì divi, ndam dərə təsawadəy lala, ndam ambələk tìgia mis njələtana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam talaga day tìcia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zeṅ àslərki biyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zeṅ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huɗ gili vu ti ga mipi biyu mam ? Kìrumbiyu ti mavram ya aməɗ adaday ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kìrumbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siṅgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kìrumbiyu ti mam ? Kìrumbiyu bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naṅ gani. Nəhi ana kuli nahəma, naṅ ti àtama bay mahəṅgaray pakama ge Melefit a. ²⁷ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəɗakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaṅ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaṅa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeṅ. ²⁸ Nəhi ana kuli keti : Zeṅ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəɗakana. Ku tamal nahkay nəṅgu ni, bay ya ti naṅ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naṅ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabá ma ge Zeṅ na. Təsəra Melefit ti naṅ jireni, nahkay nday gani tàwaya ti Zeṅ *mêbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyey akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tàwayay ti Zeṅ mêbaray tay ndo. »

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəṅ tay kà way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kuli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaṅ təhi ana ndahaṅ ni ahkado : “Mìvia slelim ana kuli a, day kəhəbumfəṅ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kuli a, day kītəwum ndo.” ³³ Nəɗəm nahkay ti adaba Zeṅ bay

---

* 7:27 Malasi 3.1.

məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay lekələm kədfəmum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədfəmum nu zal hud, nəvi vu goro ana zum. Kədfəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit àsəra zlam efdəŋ a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahaŋ slimi gayan Simu àzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru enjua ti àhuriyu a ahay vu, tənjàki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahaŋ àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu naŋ àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti àrəkioru àna tersel a kolombu sulumani bu.† ³⁸ Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələŋ ga Yezu, kà gəvay ga asak gayan, naŋ àbu etəwi. Naŋ àbu etəwi ti yam tuway gayan ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayan a ; kələŋ gani əfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Naŋ hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit do. Tamal naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifiŋ ni ti naŋ wal hala. » ⁴⁰ Yezu àra àsəra ere ye ti naŋ ajalay a ahər gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ àhi : « Dəm, məsi. » ⁴¹ Mək Yezu àhi : « Mis ndahaŋ cə tàkəla duwa afa ga zal nahaŋ a ; bələŋ gani àkələy jik diŋ diŋ zlam, naŋ nahaŋ ni ti ni jik kru kru zlam. ⁴² Nday cecəeni

† 7:37 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsı.

siŋgu àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cəeni : “Kəpəlumumu duwa goro ni va ba.” » Yezu àhi ana Simu nakəŋ keti : « E kidiŋ gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səsı kay ana bay ga duwa ni way ? » ⁴³ Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ siŋgu kayani ni. » Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

⁴⁴ Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahər gayaŋ a. ⁴⁵ Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo. ⁴⁶ Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. § ⁴⁷ Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsı a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayaŋ kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayaŋ gəzit mək təmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. » ⁴⁸ Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. » ⁴⁹ Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tàra ticia ma gayaŋ na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfəŋa ni way ? » ⁵⁰ Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. Sləka àna sulumani gayaŋ a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

§ ^{7:46} Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani ènjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

¹ Yezu òru a kèsa gədákanani akaba a kèsa ciḃ-ciḃeni vu, àcahi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam maḃəbay naḃ kru mahar cʷeni ni tòru akaba naḃ, ² wál ndahaḃ day tòru akaba naḃ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaḃ e kidifḃ gatay ba, ndahaḃ ti ni àhəḃgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaḃjani Mari ya təzalay Mari ga kèsa Magədala ni. Naḃ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. ³ Nahaḃ ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaḃ ni ti ni Səzeḃ akaba wál nday ndahaḃ kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənaki ata Yezu akaba ndam gayəḃ kru mahar cʷeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis təsləkabiya a kèsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Tàra təcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaḃa nahaḃ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Naḃ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, edidifḃ day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pələḃ ya haḃ àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhərabə adəba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu adək nahəma, adak ni tənḃecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka haḃ sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlaḃ tekedi bəza agray diḃ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àḃəm : « Maslaḃa ya ti slimi àfəḃ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam
(Meciyə 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəngrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayəŋ na ana kuli a, ti kəsərum. Ana mis ndahaŋ ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam nəŋgu ni, tipi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama nəŋgu ni tici ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(*Meciya* 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. ¹³ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruruv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayaŋani ciliŋ. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbərəŋ, təfəki ahàr va do huya. ¹⁴ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huɖ ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəŋgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahaŋ ya tigi eri ni. Zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo

---

* 8:10 Izayi 6.9.

ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbərux gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani ticia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahər ka tay do. Nahkay takoru àna naŋ kama kama, təmbrəŋ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke cəŋgel

(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaŋa ya ti ebeftay cəŋgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cəŋgel ni. ¹⁷ Nədcəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek amaŋgazlavu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama ni. Adaba maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdcəm aŋgəta ni day atəzafəŋa. »

Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu

(Meciyu 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti tislaki mərəkiani disl kok-sah adaba mis təvu ka mələŋ gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahaŋ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va dəŋ.

Ka ya ti naŋ àvu e ðuwir bu ni ti aməð gəðakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyü a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wuðak, nahkay gəzüt akal tizi kəðap. ²⁴ Eslini ndam maðəbay naŋ ni təhəðakfəŋiyü, tēpidək naŋ, təhi : « Gəðakani, gəðakani, məbu miji timey ! » Yezu nakəŋ àra èpidəkva ti àzlacaki ka aməð ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməð ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madadani, yam ni ègia degika. ²⁵ Yam ni àra ègia degika ti Yezu àhi ana ndam maðəbay naŋ ni ahkado : « Kəðumku ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam maðəbay naŋ ni aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, ađaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Təzlapay e kidiŋ gatay bu, təðəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməð akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a
(Meciya 8.28-34 ; Mark 5.1-20)*

²⁶ Nday nakəŋ tìnjyü ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka hað Zerasa, ndeva ndeva akaba hað *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyyü a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlaŋ gayaŋ ti e kidiŋ ge mindiviŋ bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadì mirdim, àdəð kè meleher gayaŋ. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla driŋ ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àðəm nahkay ti ađaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviyya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani ðək ètiri ndo, èheðkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a

hud gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kègru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evif gədakani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlaŋ a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyu ana mədrəs teguni ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivù a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dək təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadioru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis tàra ticia ma na ti tàhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti tìpi zal ya ti seteni təsləkiaba ni, àŋgaba ègia sulumana, naŋ manjəhadani digusa kà gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayəŋ ka vu. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis təbu, tìpia ga Yezu ya àhəŋgaraba zal ya seteni təniviyu na, təŋgəhadì ma gani ana mis ya tàra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dək tàra ticia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka had gatay a, adaba aŋgwaz àdəgakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu àhuriyu a slalah ga yam ni vu, awayay asləka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ŋgoru a magam gayak, kàru kàŋgəhadì ere ye ti Melefit àgruk ni dək ana mis. » Nahkay zal nakəŋ àsləka, òru

---

† 8:31 Evid gədakani ti məlaŋ ya tədəm a hud ga had vu ni. Melefit aməbiyu seteni dək e evid gani vu hayaŋ, kələŋ gani ka mandav ga məlaŋ ti amatraðkivu tay ga kaŋgayani.

àṅgəhadí ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kəsa ni dek.

*Yezu ahəṅgaraba wal nahaṅ akaba wur dahalay a
(Meciyu 9.18-26 ; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Yezu àṅgoru gwar ke ledi ga dəluy ni akaba ndam maɗəbay naṅ ni. Tòru tɪnjua ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, aɗaba nday dek təbu tajəgay naṅ. ⁴¹ Eslini zal nahaṅ naṅ àbu, slimi gayaṅ Zayros, naṅ gəɗakani ga ahay ga *mahəṅgalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhadí mirdim grik meleher ndíɓ ana had' kà asak ga Yezu. Àhəṅgalay naṅ, àhi môru a magam afa gani, ⁴² aɗaba wur gayaṅ awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayaṅ agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayaṅ nahaṅ àbi.

Yezu naṅ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tèveliŋja ahàr a, məsufani tekeɗi àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahaṅ àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayaṅ a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslaŋa bəlaṅ èsliki mahəṅgaraba naṅ a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhəɗakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələŋ, ènjifiŋ kà ma ga azana gayaṅ. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya asləkafəŋa ni àmbrəŋ naṅ, wal ni àṅgaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àɗəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àɗəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəɗakani, mis ni damkukul timey ! » ⁴⁶ Yezu àɗəm : « Aha ! Mis ènjifua, aɗaba nəsəra njəɗa goro àhəṅgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkiya àbu koksah nahəma, àrəkia ka Yezu a àna məgəgərani slaɓ slaɓ, àbəhadí mirdim meleher ndíɓ ana had', àṅgəhadaya ere ye ti àzəkiyu naṅ ti mɪnjifiŋ kà azana ga Yezu ni kə meleher ge mis na dek. Àṅgəhadaya gayaṅ ya àṅgaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a aɗaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahaŋ ènjia. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gədfakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana m̀sisi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. » ⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata məŋ ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray deləlu, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tètəfiŋ, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, pidekvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwaɗ huya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata məŋ ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayaŋ kru mahar cəeni ni
(*Meciyə* 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahaŋ Yezu àzalakabu ndam gayaŋ kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu,

ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa əhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, nəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, təsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dək ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tərü na dək.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahər ana bay Erot (Meciyə 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni əra əcia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dək ti əhəlia ahər a, adaba mis ndahaŋ tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, əŋgaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahaŋ ti ni tədəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni əŋgazlavu. Mis ndahaŋ keti tədəm naŋ biliŋ ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, əŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti ədəm ahkado : « Nəkelkia ahər ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mîpi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam (Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zeŋ 6.1-14)

¹⁰ A vad nahaŋ ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka mələŋ ya Yezu əsləröru tay na. Tərə təsləkabiya ti təŋgəhadıaba ere ye ti təgrabiyu na dək. Eslini Yezu nakəŋ əhəl tay ka ahər gatay ciliŋ, tərü gwar a kəsa nahaŋ vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tərə ticia Yezu ədoru a Beceyda ti tədəboru naŋ a asak vu. Tərə

* ^{9:5} Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

tinjikia ka Yezu a ti Yezu nakəŋ àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam ya tēbeseŋ do na daya.

¹² Fat àra àndəhadə ahàr a zla nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni tàhədakfəŋjiyu, təhi ahkado : « Hi ana mis ni dek tāsłəka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani akaba məlaŋ mandəhadani, adaba ahalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm : « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « *Dipeŋ afəŋ kə leli zlam təkivu kilif cə cilin. Kawayay ti mōru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Humi ana mis ni ti tənəhadə nəlulukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay naŋ ni tağray ere ye ti naŋ àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənəhadakabu nəlulukluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhəl dipəŋ zlamani təkivu kilif cəeni ni, àmənəjoru e melefit vu, àgri səsı ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Àra àgria səsı a ti èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum, tərəhkaba. Kələŋ gani təkakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naŋ.

Piyer adəm Yezu naŋ Krist Bay gədəkani ya amara ni
(*Meci* 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu cak, ahəŋgalay Melefit. Ndam madəbay naŋ ni day təbu eslini. Yezu əhindifina ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tədəm nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahaŋ tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ

ti ni tãdãm nak biliŋ ga ndam ya tãhøngaray pakama ge Melefit ahaslani ni, aŋgaba e kisim ba. » ²⁰ Eslini naŋ nakøŋ àhi ana tay keti : « Lekulùm ti kãdãmum nu ti nu way ? » Piyer àhøngriføŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gãdakani ya Melefit àslørbiyu ni. »

*Yezu adãm amãmæt mæk amaŋgaba e kisim ba
(Meciya 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)*

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna løyay, àdãm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kãdãfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. » ²² Àhi ana tay keti : « Ahàr àdãm nu *Wur ge Mis ti nêcakay daliya dal-dal. Nday gãdakani ni, gãdakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mæsøŋ Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakađ nu. Mæk a huđ ga vad mahkørani bu anaŋgaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay ðek ahkado : « Tamal mis awayay mađøbay nu nahøma, ahàr àdãm mãmbrøŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal tøgri daliya kølavad, *tadarføŋ naŋ kà tøndal nøŋgu ni mĩbesey. Tamal mis awayay mađøbay nu ti mãgray nahkay. ²⁴ Maslaŋa ya ti àdãm ajøgur sifa gayøŋ, awayay àmæt ba ni ti emiŋiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayøŋ azuhva nu ti amøjøgur sawøŋ, amãmæt ðay-ðay do. ²⁵ Tamal mis aŋgøta elimeni ga duniya na ðek mæk èjiŋa ahàr gayøŋ a ti elimeni gani aziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njøða goro a, ga Baba goro a, akaba ga *møsløŋ gayøŋ *njølatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awøŋ naŋ, adãm naŋ mis goro do, àsøŋ pakama goro do nahøma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anãdãm naŋ mis goro do. » ²⁷ Àhi ana tay keti : « Nøhi ana kũli nahøma, e kidiŋ ge mis ya tãbu ahalay ni bu ni ti, wuđaka ndahaŋ atãmæt ti etipia *Møgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay naŋ ni (Meciyu 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayaŋ ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, tàcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayaŋ ni àmbatvu nahaŋ, azana ka vu gayaŋ day tigia bəɸ-bəɸ talla, ahələba eri a vərut. ³⁰ Eslini huya mis ndahaŋ cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveriŋ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday təbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dūwir àza tay a. Tàra tēpidəkva ti tìpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli təbu tasləkafəŋa kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gəɸakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adəba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məgudunɣuduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti məgudunɣuduŋ ni àhərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni aŋgwaz adəgakia ka tay a. ³⁵ Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunɣuduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nədaba naŋ ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəŋgu ni àra àhənday va do ni ti tìpi Yezu naŋ bəlaŋ ka ahàr gayaŋ. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tənɣəhadə àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Meciyu 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

³⁷ Həjəŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra təhəraya

ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidifin ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahaŋ naŋ àvu, àzlah, àdɛm : « Mɛsi, kam-kam nahəŋgalay kur, mənjukɪ ka wur goro ni ti adaba wur goro nahaŋ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs naŋ, azlah hɛya, adadɛy naŋ kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Àgəsa naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ naŋ weceweci do. ⁴⁰ Nəhəŋgala ndam maɗəbay kur na ti tɔgariaba, ay ti tɪslɪki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdɛm : « Lekuləm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekuləm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kuli kaŋgaya waw ? Nu enebesi ana kuli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni naŋ àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi naŋ ana mələŋ, àdadɛy naŋ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi wur ni ana bəŋani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tɪpia ti njəɗa ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba njəɗa gani nani àtama zlam ndahaŋ a dɛk.

Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni

(Meciyu 17.22-23 ; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni dɛk àra àgria ejep ana mis na dɛk, nday təbu tɛzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slimi ana kuli a, cɔm lala, àgəjazlɪki ahàr ke kuli ba. Atəɗəfikɪ nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àdɛm ni ti ndam maɗəbay naŋ ni tɪciaba ndo. Hud ga ma gani nani ti maŋgəhkiani ka tay, ti tɪciaba ba. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma na.

Gəɗakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Meciyu 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad nahaŋ ndam *maɗəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Təɗəm ahkado : « E kidifin geli bu ni ti way

gəđakani àtam mis ndahaŋ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gúziteni, àfəkad kà gəvay gəyaŋ, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gúziteni e kidiŋ gekəli bu dek, èsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gəđakani sawaŋ. »

Maslaŋa ya ti àcafəŋa kəli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kəli

(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəđakani, mīpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay məđəm macafəŋa naŋ a, adaba naŋ mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu àđəm : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekəli do nahəma, agriki təwi ana kəli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefít vu wudak nahəma, àzay divi ga moroni a Zeruzalem, àđəm ere ye ti acafəŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gəyaŋ gwar ka had Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu mələŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani tawayay məgəskabu naŋ do, adaba ticia naŋ àbu akoru a Zeruzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti mēhi ana aku ti mādaya e melefít ba, mēzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(*Meciyu* 8.19-22)

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka mələŋ ya akoru ni dek ti anađəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, edidŋ day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna mələŋ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Dəbabiyyu nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ⁶⁰ Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kəhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

⁶¹ Maslaŋa nahaŋ keti àhi ana Yezu : « Nađəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huđ ahay goro a day. » ⁶² Yezu àdəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akada bay ya ti atəhad vədaŋ àna sla mək amənjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti àgray təwi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

¹ Bay geli àday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayaŋ a kəsa vu ka mələŋ ya naŋ amoru ni dek. ² Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ

---

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaŋ tədəm « mbiti. » * 10:1 A wakita ndahaŋ bu tədəm mis kru kru adəskəla.

ni ti m̄sl̄rbiyu ndam mabaz zlam a v̄daŋ gayaŋ ni bu. ³ D̄egum. Nihi ti n̄sl̄roru k̄li e kidiŋ ge mis vu akada ga b̄za t̄mbak e kidiŋ ga k̄r̄a gili bu ni. ⁴ K̄h̄lum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. K̄cik̄m e divi bu ga m̄gri sa ana mis ba daya. ⁵ Wud̄aka k̄hurumiya a ahay vu afa ge mis lu nah̄ma, d̄mum : “Melefit m̄gri sulum gayaŋ ana hud̄ ahay hini.” ⁶ Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya k̄d̄mum ni anj̄hadki. Tamal mis sulumani àvu bi nah̄ma, sulum ge Melefit ya k̄d̄mum ni aŋḡkia ke k̄li a. ⁷ Ka ya ti k̄hurumiya a ahay va afa ge mis a nah̄ma, n̄j̄had̄ma eslina h̄ya. K̄mbatum ahay nahaŋ ba. Zlam m̄zumani akaba zlam miseni ya ti t̄vi ana k̄li d̄k ni ti zumum, s̄m : adaba bay magray t̄wi ti aḡski t̄vi endif gayaŋ. ⁸ Ka ya ti k̄j̄miya a k̄sa va m̄k t̄ḡskab̄ k̄li a nah̄ma, zumum zlam ya t̄vi ana k̄li ni, ⁹ h̄ŋgarumaba ndam gatay ya t̄besey do na, humi ana ndam ga k̄sa gani : “*M̄gur ge Melefit ènj̄kia ke k̄li a.” ¹⁰ Ay tamal ti k̄j̄miya a k̄sa va m̄k t̄ḡskabu k̄li do nah̄ma, cik̄ma a dalaka ba. Humi ana tay : ¹¹ “Ku had̄ ga k̄sa gek̄li n̄ŋgu ni m̄sl̄dikaba ana k̄li ka asak geli a.† Nahkay ti k̄s̄rum Melefit day àmbr̄ŋa k̄li a. Ku tamal nahkay n̄ŋgu ni, s̄rumki M̄gur ge Melefit ti ènj̄ia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « N̄hi ana k̄li nah̄ma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom n̄ŋgu ni seriya ge Melefit ya amagraf̄ŋa k̄ tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga k̄sa gani nani ya t̄ḡskabu k̄li do ni do. »

Ndam ga k̄sa ya t̄f̄ki ah̄r ka Yezu do ni atasay cicihi (Meciya 11.20-24)

---

† 10:11 M̄sl̄dikaba had̄ ga k̄sa k̄ asak a ti adafaki t̄mberbu ndam ga k̄sa ni, t̄wayay tay va do.

¹³ Yezu àdɛm keti : « Akəsüm cicihi, ndam Korazin ! Akəsüm cicihi, ndam Beceyda ! Adɛba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi ɗay-ɗay ndo na a kəsa gekùli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidoŋ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tèmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tənjàhadá e viti ba. † ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagray seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidoŋ a ni ti ŋgulum emisli gekùli ni do. ¹⁵ Leku lùm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. »

¹⁶ Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Maslaŋa ya ti èciikia ma ana kùli a nahəma, ècukia ma ana nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu kùli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cœni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cœni ni tāsłəkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeɗi tìciikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cùm day : nəvia njəɗa ana kùli ga masawadəkiani ka zlam ya a haɗ akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəɗa ana kùli a àtama njəɗa ga Seteni zal ezir na ɗək. Nahkay araŋa àbi amagrakivu ke kùli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəɗa nana ɗək ana kùli a, seteni tìciikia slimi ana kùli a

---

† 10:13 Məbakabu buhu akaba manjàhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

nəŋgu ni, kəmərumbu azuhva nani ba. Mərumbu ti adaba Melefit àbəkia slimi gekuli ka wakita gayəŋ e melefit ba ni sawəŋ. »

Yezu azləbay Melefit

(Meciya 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nəŋ àbu amərvi dal-dal àna njeɗa ga *Məsuf Njəlatani, àɗəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefit bu akaba mələŋ ya a ga haɗ ni ɗək. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tiŋŋa təsəra zlam a ni, kəɗɗəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ciɓ-ciɓeni na sawəŋ. Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayək nahkay ti kəmərə àna nəŋ a palam. »

²² Àɗəm keti : « Baba àvua zlam na ɗək a ahar va. Nahkay masləŋa ya àsər Wur ge Melefit nəŋ way ni ti masləŋa gani àbi ; si Bəŋani ciliŋ. Yaw masləŋa ya àsər Bəŋ goro nəŋ way ni ti masləŋa gani àbi, si nu Wur gayəŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayəŋ ni nawayay nəɗɗəfiki nəŋ ana tay ni ciliŋ. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam maɗəbay nəŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahər gatay ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekulum ti mərumvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekuli ! ²⁴ Nəhi ana kuli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tiɓi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tiɓi ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahəŋ àbu, nəŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav ɗay-ɗay do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəkɪ mam e *Divi ge Melefit

bu mam ? Kìci mam a huf gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huf bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna nǝdə gayak dek akaba àna majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagra y nahkay ti sifa gayak amandav đay-đay do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nəbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahaŋ àsləka a Zeruzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəŋa zlam a dek, təzləḍkivu naŋ, təmbər bu naŋ bəlah àniviyu a məbər uv hibek hibek cilij. ³¹ Zal nahaŋ ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayaŋ do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlah a ti àsivù ŋgə, àsləka zlam gayaŋ a. ³² Zal nahaŋ day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah a ti àsivù ŋgə daya, àsləka zlam gayaŋ a. ³³ Ay ti zal nahaŋ naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka mələŋ nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ bəlah a. Àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a dal-dal. ³⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àhəḍəkfəŋiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambələk ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkiyu naŋ ka azoŋgu gayaŋ ni, àzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kijiŋkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

§ 10:27 Mimbiki 6.5 ; Levi 19.18.

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay mäsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kìhindifua ma, kəđəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidiŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? » ³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagraŋ akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu. Eslini wal nahaŋ slimi gani Marta àzaluŋ Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məŋani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu manjəhadəni digusa a ga had kà gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga huf ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahər ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti mājənaki nu zla aw ! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahər, tiviyukaba ahər a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlaŋ ciliŋ. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazafəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam mađəbay naŋ ni

(Meciyə 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahaŋ Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlaŋ nahaŋ. Àra èndeveriŋa ti biliŋ e kidiŋ ga ndam mađəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zeŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam mađəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana

leli ti. » ² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti dəmum :

“Baba, mis dek təgəskabu nak njələta ti ;
kàra kəzum bay gayak e kidin geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavad ti.

⁴ Mbərfəna zlam magudarani geli ni kè leli a,
akada geli ya məmbərfəna zlam ge mis ya təgudari ana leli ni dek kà tay a ni ti.

Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidin gekəli bu naŋ àbu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahaŋ əsləkabiya e mirkwi a àdua ahər a, ay ti zlam əfu ga məviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngriŋbiyu, àhibiyu : “Kiviyu ahər ba ! Nəzləkva mahay a àndava, mändəhadə akaba bəza. Nisliki micikabana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindilin ni dek. Ecikaba avi ti adaba naŋ zləba gayan cilin do, avi ti adaba àmbrəŋ mihindilini ni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəngətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, əhindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ

gekuli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayaŋ ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa èhindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi edediŋ. »

Yezu ata Seteni tənjuhədkabu do

(Meciya 12.22-30 ; Mark 3.22-27)

¹⁴ A vad nahaŋ Yezu àgariaba seteni ana zal nahaŋ a. Seteni nani acafəŋa maslaŋa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahaŋ ti ni tawayay təhəlfəŋa eyu a ti mīgudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi dəy-dəy ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahər gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga hađ nahaŋ nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga hađ gani etigi ahər. Nahkay ahay ga ndam ga hađ gani nani atəmbəd ; ndahaŋ atəmbədkiyu ka ndahaŋ. ¹⁸ Lekuləm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njəda ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njəda ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aŋgoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəda ge Belzebəl a ti ndam gekuli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekuli gekuleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfada. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ge Melefit sawaŋ. Goro ya nagraŋ nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kuli a àndava. »

²¹ Yezu àdəm keti : « Tamal ti mis njəda-njədani naŋ àbu àna zlam ahar gayaŋ, ajəgay ahay gayaŋ ti, təhəlfəŋa

zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslaṅa nahaṅ àtama naṅ àna njəda àrəkia, azləb naṅ nahəma, ahəlfəṅa zlam ahar gayan gani ya àdəm ajəgay ahay gayan àna naṅ na dek. Àhəlfəṅa zlam ahar na ti, ahəlfəṅa zlam ga ahay gayan ndahaṅ na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslaṅa ya ti naṅ àbi akaba nu bi nahəma, naṅ zal ezir goro. Maslaṅa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaṅ. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aṅwiviyu tata
(*Meciyu* 12.43-45)

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huđ gili vu ka məlaṅ ya ti yam àbi ni, adəbay məlaṅ manjəhadani. Tamal àṅgət məlaṅ manjəhadani do ni ti adəm : “Ŋgulum nəṅguvoru a arəṅ goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəṅ ni məsləđabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naṅ nakəṅ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahaṅ adəskəla, nday nani dek tətam naṅ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəṅ ni bu. Nahkay maslaṅa nani ti manjəhad gayan ni egi ŋgulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naṅ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaṅ e kidiṅ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kisi đuwa gayan ni ti məmərnu. » ²⁸ Ay Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray təwi àna naṅ lala ni sawaṅ. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni
(*Meciyu* 12.38-42)

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu àdəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi

ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit aməđəfiki ana tay ere ye ti àđafaki àna Zonas ni ciliŋ. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit àđəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit aməđəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur hađ Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekulum ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməŋ àna gəđakana ti kəsər um do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekulum ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəđakana ti kəsər um do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni
(Meciya 5.15 ; 6.22-23)

³³ Yezu àđəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftay ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay mələŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-ziŋeni bu. ³⁵ Tamal kəđəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahəŋ àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk mələŋ ni. »

Ndam Feriziyen akaba ndam mäsär Wakita ge Melefit ni (Meciyu 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriña mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahañ àzalu ru nañ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəñ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənəjdə məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekuləm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəña aləñ ge hijiyem akaba aləñ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekuli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekuli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləñ ga zlam a ni ti àgraya huđ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekuli bu akaba a halaf gekuli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekuli dek amələbu njələta.

⁴² « Ay lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahañ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba biliñ a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekuləm kəgrum jiri do, kawayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahañ ya Məwiz àđəm grum ni. ⁴³ Lekuləm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kərsi ga gəđəkani vu a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kulì a gosku bu kè meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekuləm akada mindiviñ mebesveni ya mis təsər mələñ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahañ, bay *mäsär Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kəđəm nahkay ti kəndivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekuləm ndam *mäsär Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi

kəfufmɸəŋjiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kedezlümkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do t̄abazl tay ti ata bəŋ gekuli. ⁴⁸ Nahkay kədfumki kəgəsümkabá t̄awi ga ata bəŋ gekuli ya t̄agray na: nday t̄abazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit na, lekulüm ti ni kedezlümkiyu mindiviŋ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna mäsər zlam gayəŋ ni àdəm: “Anəslərikaboru ndam mahəŋgaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahaŋ, ndahaŋ ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya t̄abazl tay kwa ka mənjäki ga mələŋ ni kala nday t̄abazl tay, ⁵¹ tənjäki ka Abel, t̄abazlbiyu duk àniva ana Zakari a. T̄akad Zakari ti e kidiŋ ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njəlatani ga *ahay gədfakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana küli nahəma, seriya amədədki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya t̄abazl tay ni dək. ⁵² Lekulüm ndam mäsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzləkumiva mahay ana mis a, kawayum ti t̄əsər Melefit ba. Lekulüm lekulümeni day kəhurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəŋ àra àhəraya a ahay ya naŋ àvu ni ba ni ti ndam mäsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyeŋ ni t̄ədfəbay naŋ àna pakama, t̄əzümkiya bəruv a daldal. Tənjäki ke mihindifiŋa zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ t̄əbu t̄əhəlfəŋa eyu a, tawayay ti t̄əgəski naŋ ka ma magudarani.

---

* ^{11:51} A Wakita ge Melefit ga ndam zude ni bu ni ti t̄ədfəmki ma ka Abel ka mənjäki gani (Mənjäkiani 4.8). T̄ədfəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

12

Kègrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(*Meciyu* 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahama, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahaŋ təcəlki ka asak ge mis ndahaŋ adaba mələŋ mafəkaf asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam mədəbay naŋ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya taŋgah majalay ahàr gatay magədavani ni ti ègia akada miwisiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədfəmun a mələŋ ziŋ-zijeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekələm məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahàr ga həma. »

Grumfəŋa aŋgwaz kè Melefit a ciliŋ
(*Meciyu* 10.28-31)

⁴ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takaf mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu araŋa nahaŋ koksah. ⁵ Nədfəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal àkada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kà naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum edidŋ ciβ-ciβeni zlam àna siŋgu cə bi aw ? Ay səruma edidŋ nday nani ti ku biliŋ day àgəjazlki ahàr ke Melefit do. ⁷ Lekələm day ku məhər ga ahàr gekəli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidŋ kay day kətamura tay kè eri ge Melefit a. »

Ahàr àdəm mədəm leli ndam ga Yezu
(*Meciyu* 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu àdám keti : « Nèhi ana kùli nahèma, ku way way do tamal àdám vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədám vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti àdám naŋ mis goro do nahèma, nu day anədám naŋ mis goro do kè meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti àdámku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kè kùli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ba, akaba kè meleher ga bəbay ahkay do ni kè meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kè kùli a nahkay ni ti pakama ya ti akədámum ga mahəŋgay ahàr gekùli ni ti àhəli ahàr ana kùli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədámum ni ana kùli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àhəla elimeni ga bəŋ geli ya àmbribu ana leli na dək. Hi ti mədufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kùli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni dək ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəŋ ni do. Ku elimeni gayaŋ kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdám ahkado : « Bay ge elimeni nahaŋ àbu nahèma, vədaŋ gayaŋ təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro tàhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək àdám : “Ere ye ti nagray

ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gədəkana ndahaŋ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahaŋ ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahər : Maslaŋa goro ni, zlam gayak əvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər araŋa do, kani kani a ga mələvad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəŋgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aŋgahikabu elimeni ana ahər gayaŋ gayaŋani ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti naŋ bay ge elimeni do. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, àhəli ahər ana kəli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ ŋga pəm ŋgarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, mələŋ məbiyu zlam gatay ndahaŋ day àbi. Ku nday təbu nahkay nəŋgu ni, Melefit naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekulum ti kətamum edidŋ ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidŋ gekəli bu esliki mədəkiviyu vad əkivu ke vi gayaŋ ku gəzit àna majalay ahər gayaŋ way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kislumki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kəjalumki ahər ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahaŋ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahər day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Saloməŋ àna elimeni gayaŋ ni dek tekeđi əbakabu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlaŋ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədaŋ bu kani, həjəŋ

təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal naŋ əbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfəmkı ahər ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kədfəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani əhəli ahər ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kəlavaf ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahər ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəŋ gekəli Melefit əsəra ere ya əhəcikivu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawaŋ. Nahkay zlam ndahaŋ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Aŋgwaz əwər kəli ba, bəza təmbak goro ni, adaba əbələfəŋa kə Bəŋ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayaŋ ana kəli a. »

Elimeni ya a hud melefit bu ni

(*Meciyə* 6.19-21)

³³ « Səkumumoru zlam gekəli ti kəbumi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum əna elimeni e melefit bu. Elimeni nani əndav dəy-dəy do, mbolu gani əgədavu dəy-dəy do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tərü koksah, gaŋgu dəy təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlaŋ ya ti elimeni gekəli əvu ni ti kajalumki ahər ti ka məlaŋ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala

(*Meciyə* 24.43-51)

³⁵ Yezu əhi ana tay keti : « Ahər ədəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana cəngel gekəli ti aku əmətšia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam məjəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni ədoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu təjəgay naŋ ; tamal əsləkabiya, əzala tay a nahəma, təzləkiaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri təwi ni əsləkabiya, ədi ahər ana ndam gayaŋ ni nday eri, nday təbu təjəgay naŋ nahəma, ndam nday nani təmərvu. Nəhi

ana kuli nahëma, bay ahay ni amëbakabu azana ge tawi gayan, amëhi ana tay tânjêhadâ ga mëzum zlam a, amara mëvi zlam mëzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal àslëkabiya àna hud ya vad ahkay do ni ge dëena, àdi ahàr ana tay nday eri, tãbu tajëgay nan ti tãmërvu.

³⁹ « Cùm day, tamal bay ahay àsëra sarta ga ndam akal ya atara ga mëzlël nan na ti àmbrëñ tay ga mara mähuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekulëm day slamatumvu lala, adäba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekulëm kàjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya këdëm ni ti këhi ana leli tæk, këhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli àhëngrifëñ, àhi ahkado : « Bay magray tawi lala, andikabu ana bay ya agri tawi ni, àsëra zlam a ni ti way ? Maslaña nani ti bay ya ti nan agri tawi ni ambërfëñ tawi ga hud ahay gayan dek a ahar vu. Ambërfëñ tawi ga mëvi zlam mëzumani ana ndam mëgri tawi ndahan àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tawi nani ti tamal bay ya nan agri tawi ni àslëkabiya, àdi ahàr, nan àbu agray tawi lala nahëma, bay mëgri tawi nani amëmërvu. ⁴⁴ Nëhi ana kuli nahëma, bay ya tægri tawi ni amëmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tawi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nægri tawi ni àslëkabiya weceweci do.” Nahkay anjëki ka mëzlëb ndam ya tagrakabu tawi ni ; ku zal ku wal day azlëb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Nan àbu agray nahkay ti bay ya tægri tawi ni amaslëkabiya ka fat ya bay mëgri tawi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsër do ni. Eminjia ti amatrañ nan dal-dal, amëgri daliya akadä ya agri ana nday ndahan ya ti tëfëki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdëm keti : « Tamal bay magray tawi àsëra ere ye ti bay ya agri tawi ni awayay na, àslamalavu ga mëgri tawi nani do nahëma, bay ahay ni amëzlëb nan dal-dal.

⁴⁸ Ay tamal ti bay magray tawi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nañ kay do. Maslaña ya ti tavia zlam a kay ni ti etihindifiña kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifiña kay àtama ge mis ndahañ na. »

Yezu edekaba mis a
(Meciy 10.34-36)

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbeftəvu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahañ. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani məgravu həya. ⁵¹ Lekuləm kədəmum nu nərə a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidin gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nərə ti ga məzəbiyu hirvu sawañ. ⁵² Nahkay mis zlam a hud ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayañ zalani do, wur ni day emici ma ga bəñani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayañ dahalayani do, wur ni day emici ma ga məñani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga məñ ga zal gayañ ni do. »

Ahər àdəm məsərum ere ye ti Melefit agray ni
(Meciy 16.2-3)

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahañ ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado : « Tamal ti kípəma maklaɓasl gwar ka dəluv gəɗakana ti kədəmum avər ara atəd həya, mək agravu ededini. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmum endif ara agray, mək agravu ededini. ⁵⁶ Lekuləm ndam jireni do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni

ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərūm do ni ti kamam ? »

Ŋgalumbu e kiđiŋ gekuli bu
(Meciyu 5.25-26)

⁵⁷ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti àbəlay magrani ni ti lekulum lekulumeni kəsərūmkaba do ni ti kamam ?
⁵⁸ Tamal ti maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, ŋgalumbu ka ahər divi. Tamal ti kəŋgalumbu ndo nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu.
⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatumkaba manjəhad gekuli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Tàra tìnjia ti təhi ma àki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet àbazl tay ka ya ti tisiŋi zlam ana Melefit ni. ² Yezu àhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet àbazl tay ni ti, lekulum kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekulum kəmbatumkaba manjəhad gekuli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahəŋ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siləwe àmbədki ka tay a, àŋgələdkaba tay a ni ti kicəm do aw ? Lekulum kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zeruzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kuli, tamal lekulum kəmbatumkaba

manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul àki ka mən ga wəruv ya èwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : « Zal nahaŋ àjav mən ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti àra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini àhi ana bay məgri tūwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray tūwi ga vədaŋ ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara nilifiŋa had a tekesl, mək nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal èwi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dəra nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ¹¹ Wal nahaŋ naŋ àbu eslini, èbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaŋ àgudara naŋ a, èheòkia aləŋ a, nahkay wal ni èsliki micikabana kòksah. ¹² Yezu àra èpia naŋ a ti àzalay naŋ, mək wal nakəŋ àrəkioru. Òru ènjəa ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nəhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək àbəki *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècikaba jik hūya, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti àzumkia bəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : « Kəsəruma vad àbu muku ga magray tūwi gekəli. Nahkay dəguma ti tàhəŋgaraba kəli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekuləm ti ndam jireni do. Way e kidiŋ gekəli bu a vad məpəsabana

ba ti èpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a daksła ba, àzoru àvibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur hudf ga Abraham, *Seteni àwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tēpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdəgakia ka ndam ezir gayaŋ na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dek təbu təmərnu azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tìpi dəy-dəy ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisiŋ
(Meciyə 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Àfətaya ti adək gədəkani akada ga məŋ ga zlam ni : edifin tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahaŋ keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ? ²¹ Àzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Mahay misliceni
(Meciyə 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zerəzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa ciḃ-cibeni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahəŋgay tay ni ti nday kay do edefin aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : ²⁴ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kuli nahkay nahəma, adaba mis kay atədəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahañ bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayañ. Ka gani nani ti lekulum akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəñgrifəñ ana kuli : “Lekulum ndamam ? Nəsər kuli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kàcahi zlam ana mis a kəsa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəñgrifəñ ana kuli keti : “Lekulum ndamam ? Nəsər kuli do. Sləkumfua, lekulum dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipum Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəñgaray *pakama ge Melefit ni dek a *Məgur ge Melefit bu, lekulum ti ni atəmbərəñ kuli e mite bu. Eslini ti ekituwum, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kè sliri ga mələñ a gwar eley gwar eley do dek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti mis ndahañ e kidiñ gatay bu atəñgoru kələñ ge mis. Nday ya təbu kələñ ge mis ni ti ni, mis ndahañ e kidiñ gatay bu etigi gəđákani kama ge mis. »

*Yezu adəmki ma ka ndam Zeruzalem
(Meciyə 23.37-39)*

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyəñ ndahañ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka mələñ nahañ, adaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña nani ti ànjəha akada ge eyeñ na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba nahəñgaraba mis ya təbesey do na. Hajəñ day anagrañ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverij təwi goro.” »

³³ Yezu adəm keti : « Kani, hajəñ akaba hajəñ nahañ ti ahər adəm nəsawadoru nakoru a Zeruzalem. Adaba mam, ndam mahəñgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam

Zeruzalem, kèbum kabazlum ndam mahəngaray pakama ge Melefit, kèbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslëribiyu tay ana kuli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kuli a akada ga məŋ ge mickur ya acakalakabu bəza gayaŋ, abəki kərpasla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lekulum kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməbrəŋ ahay gekuli ni. Nəhi ana kuli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kəđəmuma : “Bay Melefit məgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayaŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəngaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana nahaŋ ba nahəma, gəđakani ga ndam *Feriziyəŋ nahaŋ àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimi lala, təhi ana ahàr bi agudar araja ti təgəski naŋ aw. ² Eslini zal nahaŋ naŋ àbu èbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek məgəslfəŋana. ³ Yezu àhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyəŋ ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti tava divi ga mahəngaraba mis a vad məpəsabana ba tək, tāvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya èbesey do ni, àhəngaraba naŋ a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kidiŋ gekuli bu, bi wur gayaŋ bi sla gayaŋ àdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci huya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tisliki məhəŋgrifəŋani koksah.

---

* 13:35 Limis 118.26.

Maslaṅa ya ti àdɛm naṅ gɛɖakani ni ti atahɛṅgororu naṅ a haɖ

⁷ Yezu àra èpia ndam ya tɛzalay tay ga məzum zlam na, tɛbu tɛɖakiba mɛlaṅ manjɛhadani ga gɛɖákana nahɛma, àhi ma nahaṅ ana tay àna ma *gozogul, àdɛm ahkado :
⁸ « Tamal ti maslaṅa àgra wumɛri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahɛma, kɛɖakiba mɛlaṅ manjɛhadani ga gɛɖákana ba. Adaba mam, bi àzala maslaṅa nahaṅ gɛɖakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaṅa ya ti àzalabiyu kɛli ni ara ahuk ahkado : “Slɛkiaba ana naṅ hina.” Nahkay mimili amadɛgakuk, ekicikiaba, akoru kanjɛhad ka mɛlaṅ ge mis ya kɛlɛṅ ni. ¹⁰ Tamal tɛzala kur ga məzum zlam a nahɛma, ru kanjɛhad ka mɛlaṅ ge mis ya kɛlɛṅ ni. Eslini day kwa ti maslaṅa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zlɛba goro ni, ra kanjɛhada ka mɛlaṅ ga gɛɖákana.” Nahkay mis ya tɛbu eslini ni ðɛk atɛɖɛm nak gɛɖakani. ¹¹ Nahkay maslaṅa ya ti awayay gɛɖakani ni lu, Melefit amafɛkaɖ naṅ kɛlɛṅ ge mis ðɛk. Ay maslaṅa ya ti àdɛm naṅ kɛlɛṅ ge mis ðɛk ni day, Melefit amɛvi mɛlaṅ ga gɛɖakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya àzalabiyu naṅ ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga mɛlafat ahkay do ni ga mɛlakarawa nahɛma, kàzalay zlɛbɛba gayak ba. Ku bɛza ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya tɛbu àna elimeni ni kàzalay tay ba. Adaba tamal kàzala nday nana ti nday day atɛzalavù kur, atɛpɛlukvù zlam gayak ya kɛvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagra wumɛri nahɛma, zalay ndam talaga, ndam dɛra, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akɛmɛrvu, adaba nday gani tìsliki mɛhɛṅgrukvani kok-sah. Ka fat ya ti Melefit amahɛṅgaraba ndam jireni e kisim

ba ni ti Melefit Melefiteni aməhəngruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gəḏakani
(*Meciy* 22.1-10)

¹⁵ Maslaṅa nahaṅ e kiḏiṅ ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àḏəm na ti àhi : « Maslaṅa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti məmərɔ. » ¹⁶ Eslini Yezu àhəngriḏəṅ, àhi : « Zal nahaṅ àgray wuməri gəḏakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkioru bay məgri təwi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dək ku way way do àḏəm : “Kam-kam, nu eninḵoru do.” Maslaṅa nahaṅ ni àhi : “Nèsəkuma vəḏəṅ goro a ti nakoru namənjakibiya kwa. Kam-kam, besua.” ¹⁹ Maslaṅa nahaṅ day àhi : “Nèsəkuma slasla ga məwəs vəḏəṅ a kru ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, besua.” ²⁰ Maslaṅa nahaṅ keti day àhi : “Nèḏəbiya wal a ti nahkay nislīki maroni do.” ²¹ Bay məgri təwi ni àra àsləkabiya ti àṅgəhadī ma ni dək ana bay ga ahay ni. Naṅ nakəṅ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru piṅ a kəsa vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahàr ana tay e mite bu na dək. Ku ndam talaga, ku ndam dərə, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dək, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri təwi nakəṅ àra àgra təwi nana ti àra àhi ana bay məgur naṅ ni ahkado : “Bay goro, təwi gayak ni àgrava, ay ti mələṅ manjəhadani àgəjənia kekileṅa.” ²³ Eslini bay nakəṅ àhi ana bay məgri təwi ni ahkado : “Ru a huḏ gili vu akaba a vəḏəṅ vu. Ndam ya ti akədi ahàr ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvū. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, tàcuhway marana ndo ni ti ku

bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay mađəbay Yezu ni mam ?
(*Meciy* 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal tàđəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay mađəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata məŋana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayaŋ a, àtama bəza gayaŋ akaba bəza ga məŋani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayaŋ gayaŋana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki mađəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki mađəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr àđəm mađəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki mađəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kiđiŋ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveřiŋaba təwi ga ahay gayaŋ na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayaŋ day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni ciliŋ, èsliki mendeveřiŋ təwi gayaŋ ni koksah. Mis etipia èndeveřiŋ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atəđəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkada asak ga ahay gayaŋ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahaŋ awayay akoru akadvaŋəva kà bay ga kəsa nahaŋ a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayaŋ day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahaŋ ni ndam gayaŋ dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadvani ata naŋ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àđəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra

emisliki do nahəma, aslarkioru mis ka bay nahəŋ ni ka ya ti naŋ àbu driŋ mba ni, ge mihindifiŋa ere ya naŋ awayay ti tãŋgalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaŋa e kidiŋ gekuli bu awayay adəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayəŋ dek day kwa, do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah. »

Estena ya àgray tawi va do ni
(Meciya 5.13 ; Mark 9.50)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti tægri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədaŋ day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri ciliŋ. Tamal maslaŋa slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mıcı lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Meciya 18.12-14)

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayəŋ ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyəŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit tàra tìpia tay a nahəma, təŋguzay ma e kidiŋ gatay bu, təɗəm : « Naŋ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaŋa e kidiŋ gekuli bu təmbəmbak gayəŋ təbu diŋ mək bəlaŋ gani èjia. Àra èpia ti bəlaŋ gani àkibu ka ndahaŋ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a huɗ gili bu. Akoru adəboru bəlaŋani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ maɗəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia

ahàr a nahəma, amərvu, azakababiyu ke mejeŋgel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan akaba ndam mahay gayan. Tàra tìnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nèdia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumbu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam naŋ bəlaŋ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti Melefit akaba məslər gayan atəmərvi e melefit bu. Atəmərvi àna naŋ kay àtama məmərvani ya təmərvi àna ndam jireni kru kru ambəlbmbu mahar ambəlbmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahaŋ naŋ àbu àna grusu kru, èjifiŋa bəlaŋ. Àra èpia ti siŋgu ni èjia nahəma, àdəki aku ke ceŋgel, àsləd ahay gayan dek. Adəbay siŋgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wál mahay gayan. Tàra tìnjia ti ahi ana tay ahkado : “Nèdia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti məmərumbu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlaŋ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayan a ti *məslər ge Melefit atəmərvi. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahaŋ àbu, bəza gayan zawalani bebem cə. ¹² A vad nahaŋ zla nahəma, naŋ gəziteni ni àhi ana bəŋani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana zla ti naŋ gəziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna siŋgu gana, òru ka hađ driŋeni zlam gayan. Òru ènjua ka hađ nana ti ègwejelekaba siŋgu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Siŋgu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka haď nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka haď nani. Maslaŋa nani àhi mōru məjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mērah àna naŋ, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini naŋ nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjəni fəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka naŋgoru a magam afa ga baba goro. Eninjua ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefit a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalulu akada nu bay məgruk təwi ciliŋ.” ²⁰ Nahkay àsləka, naŋ àbu aŋgoru a magam afa ga bəjani nakəŋ.

« Naŋ àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəjani àsəraya naŋ a, àsia cicihi a dal-dal. Bəjani ni àcuh-wakioru, àgəskabu naŋ gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefit a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəjani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehumbiya wur sla magalani na, ti kəslifumi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəjani ni àra àdəma nahkay ti tənjəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gədakani ni naŋ àbiyu e gili. Naŋ àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbəy gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Naŋ nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu

agri tawi ana bejani, ehindifiya ma, ahi ahkado : “Mam agravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaja nani ahengrifon, ahi ahkado : “Wur ga muk ni aslakabiya, mak buk eslija wur sla ya magal na, adaba adia ahara ana wur na nan abu njenjala.” ²⁸ Wur gadakani ni ara ecia ma na nahkay ti azuma beruv a, acuhway mehuriyani a ahay vu do. Bejani ara ecia wur gayan ni acuhway mehuriyani a ahay vu do nahama, aharkiaya e mite va adabakay nan ti mehuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni ahengrifon ana bejani ni, ahi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nabu negruk tawi, day-day nedukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kuvu ku wur ga awak ga magray wumari akaba zlebaba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni egwejeleKababiya elimeni gayak na a wal ba. Akaba nani dek ti kislaja wur sla ya magal na !” ³¹ Ay bejani ahi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kalavad ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ? ³² Ay ahara adam magray wumari ana memarani, adaba wur ga muk ti ameta, ay ti angaba ; ejija, ay ti media ahara .” »

16

Ma gozogul aki ka bay mangah singu

¹ A vad nahan Yezu ahi ana ndam madabay nan ni ahkado : « Zal nahan abu nahama, nan bay ge elimeni. Nan abu ana bay magari tawi ; tawi gayan ti ga mangahi singu. A vad nahan maslaja nahan arakia ka bay ge elimeni na, ahi ahkado : “Bay mangahuk singu ni ti nan abu ejin elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni ara ecia nahkay ti azalay bay magari tawi ni, ahi ahkado : “Pakama ya nici, mis tadamkuk ni ti asu bi. Nihi ti slaslukabu singu goro ni ka wakita ti kuvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e tawi ni ba.” ³ Bay magray tawi nakon ara ecia taha ma na nahkay ti adam : “Bay ya magari tawi ni ara

eizligaba nu e t̄wi ni ba ni ti anagray ah̄mamam ? Nj̄da goro day àbi ga m̄w̄s v̄daŋ bi, mah̄ngalay zlam day mimili aw̄rki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e t̄wi ni ba nah̄ma, nagray zlam ti mis at̄ḡskabu nu afa gatay ka ya ti t̄izligaba nu e t̄wi ba ni.” ⁵ Nahkay naŋ nak̄əŋ àzalabiyu ndam ya ti àk̄eli duwa ana tay ni d̄ek b̄laŋ àna b̄laŋ. Duwa nani ya àk̄eli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tara t̄injikaba ti àhi ana maslaŋa nahaŋ e kid̄iŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya n̄gri t̄wi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Naŋ nani àh̄ngrif̄əŋ, àhi : “Àfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray t̄wi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, nj̄had̄a diḡs b̄ki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ M̄k̄ àhi ana maslaŋa nahaŋ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àh̄ngrif̄əŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diŋ.” Àhi : “Zay wakita gayak, b̄ki kru kru azlalahk̄er.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay m̄gri t̄wi ni àgosa naŋ a nah̄ma, àzl̄əbay naŋ, adaba ànj̄əhk̄ia ka vu gayaŋ a. N̄d̄əm nah̄ma, mis ga duniya ti t̄ənj̄əha e kid̄iŋ gatay ba t̄ətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti n̄hi ana k̄uli nah̄ma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lek̄l̄um ti vumi ana mis ndahaŋ ti t̄iŋgi zl̄əb̄əba gek̄uli. Tamal k̄əgruma nahkay nah̄ma, ka ya ti siŋgu ni amandavf̄əŋa k̄è k̄uli a ti at̄ḡskabu k̄uli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmb̄əd̄ d̄ay-d̄ay do. ¹⁰ Tamal ti mis agray t̄wi ku ḡziteni àna jiri nah̄ma, agray t̄wi ḡd̄akani àna jiri daya. Tamal agosay mis e t̄wi ku ḡziteni bu nah̄ma, agosay mis e t̄wi ḡd̄akani bu daya. ¹¹ Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lek̄l̄um k̄əgrum t̄wi ge jiri àna naŋ ndo nah̄ma, Melefit am̄əvi zlam ya sulumani ed̄ed̄iŋeni ni ana k̄uli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal k̄əgrum t̄wi ge jiri àna zlam ge mis ndahaŋ ndo nah̄ma, Melefit am̄əvi zlam gek̄uli gek̄uleni ana k̄uli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaḅa àbi esliki mægri tūwi ana bay ahay cū bi. Emizirey bəlaḅ gani, amawayay naḅ nahaḅ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaḅ ni do, ana naḅ nahaḅ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekuləm day tamal kədəbum siᅅgu hi hi ti kişləmki mægri tūwi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahaḅ

(*Meciya* 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyeᅅ ndahaḅ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti tēyefiᅅ, adaba nday tawayay siᅅgu gədak.

¹⁵ Eşlini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekuləm nahəma, kè eri ge mis ti kədəmum lekuləm ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a huđ gekuli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədakani ni, kè eri ge Melefit ti zlam nani zlam mağədavani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahaḅ ya tàhəᅅgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tūwi àna naḅ duk àbivu ana sarta ge Zeᅅ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məwəni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njadə gayaᅅ dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəᅅgu ni, huđ melefit akaba hađ ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ku gəziteni nəᅅgu ni mandav gani zləzladə.

¹⁸ « Ku way way do àgara wal gayaᅅ a, mək àda wal nahaḅ a nahəma, maslaḅa nani àgra hala. Tamal maslaḅa nahaḅ àza wal ya ti zal gani àgara naḅ na ti maslaḅa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu àdəm keti : « Zal nahaḅ àbu naḅ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siᅅgu kayani, kəlavad agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni. ²⁰ Zal

nahaŋ àbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhad kəlavad kà mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayaŋ ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kà mələŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərá tara tindigid ambələk gayaŋ ni sawaŋ. ²² A vad nahaŋ zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tənəhadkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tileba naŋ a. ²³ Tàra tileba naŋ a ti òru a mələŋ ge *kisim vu, eslini naŋ àbu acakay daliya dal-dal. Naŋ àbu eslini ti àmənəjoru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar manəhadkabani. ²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti ! Kam-kam slərbəiyu Lazar ti mətəlvəiyu weleher gayaŋ a yam vu ti mətəfuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu nəbu ahalay a aku bu, nagraŋ daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a manəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrivə bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nəŋgu ni, *evid gədakani àbu e kidiŋ geli bu akaba kəli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day èsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti môru mətəhivə ana tay ti tàra ka mələŋ ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahaŋ ya tənəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àdəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ

àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkiору ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahaŋ ya tàhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa mātŋgaba e kisim ba, mēhi pakama ana tay nəŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

(Meciya 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam maďəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti təbu. ŋgay təbi ti àďəmvu koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviyu avar gəďakani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəďakani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahàr, mis təďəm tislis araŋa do akada ga bəza ciβ-ciβeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo tēgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkia ka zlam magudarani gayəŋ na, àďəm “Nàgray va do” nahəma, məbərfeŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vaď ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkia ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, məbərfeŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kàgray ti məfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. »

⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àďəm ahkado : « Ku tamal

məfəki ahər gekəli ke Melefit kay do, əbu gəzit akadə hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana mən ga zlam hini : “Radvaba, kəru kənjəhad a *dəluv gədəkani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu ədəm keti : « Bi mis e kidiŋ gekəli bu bay məgri təwi gayanə nəŋ əbu awəs vədəŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal əsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kənjəhadə weceweci, kəzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəaya zlam məzumana. Kidiya ti kəmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kə gəvay goro a ga məhəlubiya zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawəŋ do aw ? ⁹ Bay magray təwi ni tamal əgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agra səsü aw ? Əgri do. ¹⁰ Nahkay lekələm day tamal kəgruma təwi ya Melefit əhi ana kəli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit ciliŋ. Ere ye ti əhi ana leli grum ni, məgra əndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zeruzalem nahəma, əsləkaba gwar ke ekwi ga had *Samarı nday ata had *Gelili a. ¹² Nəŋ əbu ahuriya a kəsa nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, təcik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gədəkani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ əra əpia tay a ti əhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, təŋgaba, tigiya mis njełatana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay əra əpia əŋgaba ti əŋgəkibiyu ka Yezu, əzləbabiya Melefit əna zlahay. ¹⁶ Əra ənjikia ka Yezu a ti əbəhadı mirdim, meleher ndiə ana had, əgri səsü dal-dal. Zal nani ti zal Samarı. ¹⁷ Yezu ədəm : « Mis tigi njełata

ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlbani ni nday eley ?
¹⁸ E kidif̄ gatay ambəlbani ni bu ni ti mis àbi an̄ga agri s̄asi ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini cilif̄ ni ! »
¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àngəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a
 (Meciyə 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, t̄əhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti anjəkia e kidif̄ gekəli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlaŋ, ay ti ekipəm nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal t̄əhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay hud melefit dek ni. ²⁵ Ay wudaka anaŋga ti ahàr adəm mis ye e hini vu ni təgəskabu nu do, t̄əgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis t̄əbu t̄əzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday t̄əbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gədakani vu ni. A vad gani nani ti yam àrəhvù mələŋ dek, èziŋeba mis na dek kədap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis t̄əbu t̄əzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm

ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot àsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefít ba akada ga avər ya atəđ na, èviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefít amaŋgazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayaŋ, zlam gayaŋ təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaŋ a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni àŋga a magam a ba, mâcuhway huya. ³² Nəđəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahər ke kəli ba! ³³ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayaŋ ti àmət ba ni ti emiŋ, ay maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayaŋ nahəma aməjəgur sawaŋ, aməmət dəy-dəy do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlaŋ ga mələvad nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wəl cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àđəma pakama nana ti ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka mələŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti t àhəŋgalay Melefít a sarta bu dek kələvad, təmbərəŋ ba simiteni. ² Àđəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ àbu

a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway mægri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nægri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Naŋ tekeđi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti amægri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Amægri ana tay, adaba təbu tahəŋgalay naŋ mələfat akaba mələvad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, amægri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis anaŋga a mələŋ va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyəŋ nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahaŋ keti. Àhi ana ndam ya ti təcəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kə mis ndahaŋ akadə təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahaŋ ndam ndahaŋ nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bəlaŋ gani zal *Feriziyəŋ, naŋ nahaŋ ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyəŋ ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbərux gayaŋ bu, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsi adaba nu ti akadə ge mis ndahaŋ ni do. Mis ndahaŋ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray

hala. Nday ti akada ga bay mähəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a huf ga gosku bu ; a huf ga zlam goro kurani ya nəngət ni bu lu, nəzaba bəlaŋ, nəvuk.” ¹³ Bay mähəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefít vu ndo, àbəki ahar duc ka məbərúv, àdəm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti tàhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na àndava ni ti nani bay mähəl hadam ni. Zal Feriziyeŋ ni ti Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəđakani ni ti Melefít aməhi : “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefít aməhi : “Nak gəđakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefít ana bəza cib-cibeni
(Meciy 19.13-15 ; Mark 10.13-16)

¹⁵ Mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza cib-cibeni ana Yezu ti mähgri *sulum ge Melefít ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Ndam madəbay naŋ ni tìpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefít ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mähgəskabu Məgur ge Melefít akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefít vu koksah. »

---

* 18:13 Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərúv ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni.

*Bay ge elimeni**(Meciyu 19.16-30 ; Mark 10.17-31)*

¹⁸ Bay ga ndam *Zude nahaŋ àrækia ka Yezu a, àhi : « Məsi sulumani, ti nêŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nâgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit ciliŋ. ²⁰ Ere ye ti kîhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kəkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kəsəkad malfadā ba ; həŋgriuru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhəcukivu bəlaŋ. Səkumoru zlam gayak dek ti kîdi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kādəbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayaŋ àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayaŋ ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam ? »

²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal

---

† 18:20 Məŋjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

mis àmbərba zlam gayəŋ azuhva Məgur ge Melefit a, bi àmbərbu ahay gayəŋ, wal gayəŋ, bəza ga məŋani, ata bəŋani ahkay do ni bəza gayəŋ nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

Yezu adəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(*Meciyə* 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayəŋ kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefə, etindivi nu, etitifəviyu esliḅ e eri vu, ³³ atəzləḅ nu àna kurupu, atakaḁ nu, mək a vad ya mahkər ti anəŋgaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayəŋ ni ticiaba ndo. Ma gani nani məŋgəhkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraba ndo.

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a
(*Meciyə* 20.29-34 ; Mark 10.46-52)

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tìnjəa wudək. Eslini ti zal wuluf nahəŋ nəŋ əbu mənjəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daḁay ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret nəŋ əbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Nəŋ nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti məlakakaba. Nəŋ nakəŋ əzlahkivu kay kay sawəŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay

na ti ècik, àdɛm tâzibiya naŋ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nâgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nîpi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi huya. Naŋ àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek tàra tìpia naŋ a ti nday day tàzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjia a Zeriko a. Naŋ àbu asawaday a hudɛ ga kəsa bu. ² A kəsa gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zese, naŋ gəɖakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayaŋ àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu naŋ àbu ara nahəma, awayay ti mîpi naŋ. Ay ti èsliki mipi naŋ do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal timbiva e eri va. ⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àcuhworu gwar kama ka mələŋ ga Yezu ya akoru ni, àcəliyu a məŋ ga akram vu ti mîpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka mələŋ nana ti àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhərəya weceweci, tòru a magam afa gayaŋ. Tòru tìnjia ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tìpia Yezu àdoru afa ge Zese ti təŋguzay ma, tàdɛm ahkado : « Maslaŋa ya ti àdoru anjəhad afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfəŋa siŋgu kà maslaŋa, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivù hudɛ fad. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a hudɛ ahay gayak va ti ga mahəŋgay mis.

Adaba mam, nak day wur huf ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya tèsər Melefit do ni, ti nâhəngay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi sinngu ana ndam məgri tawi ni

(*Meciyu* 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjma a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayaŋ huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahaŋ àbu gədakani a kəsa nahaŋ bu. Awayay akoru ka hađ driŋeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kəsa gayaŋ. ¹³ Ara àsləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidiŋ ga ndam məgri tawi gayaŋ ni bu, èdeki sinngu ga gru bəlaŋ bəlaŋ ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna naŋ hayaŋ.” Mək naŋ nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayaŋ ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsa gayaŋ tàwayay naŋ do. Naŋ nakəŋ àra àsləka ti təsləroru mis ndahaŋ kələŋ gayaŋ ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu naŋ a bay vu ni ahkado : “Naŋ hini egi bay geli ti leli mawayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dək təfiya naŋ a bay ni va sawaŋ. Kələŋ gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri tawi gayaŋ ya èdi sinngu ana tay ni keti. Awayay asərkaba tàmbatva àna sinngu na akada gayaŋ ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinngu ya kəvu bəlaŋani ni ti nàmbatva àna naŋ a, nəŋgətkia ndahaŋ a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray tawi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, adaba kəgrua tawi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Naŋ ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinngu ya kəvu

bəlaŋani ni ti nambatva àna naŋ a, nəŋgətkia ndahaŋ a zlam.”¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.”²⁰ Mək bay məgri təwi nahaŋ àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, siŋgu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəŋgahukkaba.”²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka aŋgwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kàfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.”²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akadā ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nızligi ndo ni day nabaz zla do aw ?”²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi siŋgu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahàr a èwikia.”²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa siŋgu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti gayaŋ kruani ni.”²⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : “Siŋgu təfəŋ kru àndava timey, bay geli !”²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayaŋ àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa.”²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, sliŋəm tay kè eri goro pat pat.” »²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, təcəloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak

(Meciyə 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zeŋ 12.12-19)

²⁹ Ka ya ti tòru tɪŋjəa a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviye ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cə,³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur

ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu ðay-ðay faŋ ndo. Picehumbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kuli a, àhi ana kuli : “Kepicehəm ti kamam ?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnjua ti tède ahàr ana zlam ni ðek akada ga pakama gayaŋ ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday təbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni təhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini təhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, təbəki azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis tàpařivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tìnjua ka mələŋ ya təndəkia ahàr ka həma Oliviyə ga moroni a Zeruzalem a nahəma, mis ya ti tađəboru naŋ ni ðek tədəgiki ka mazləbay Melefit àna məmərani azuhva zlam ya nday tiپی, mis ndahaŋ tiپی ðay-ðay ndo ni. Təzlah, ³⁸ təđəm : « Bay Melefit mēgri sulum gayaŋ ana *bay gəđakani ya ara àna slimi gayaŋ a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay naŋ a huđ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təbu eslini e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam mađəbay kur ni ti təlakakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kuli nahəma, tamal nday təlakakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

⁴¹ Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wudak, èpia kəsa na ti etəwi ndam ga kəsa nani. ⁴² Àđəm ahkado : « Tamal ti lekulum day kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kəŋgətuma

* 19:38 Mənjay Limis 118.26.

àndava. Ay nihi ti manğahkiani ke kuli, kipuram do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekuli atara teveliñ kesa gekuli ni tekesl, atəbivu zlam ana kuli e divi bu dek ga macafəña kuli ga mahərana, atəhurkiyu ke kuli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kuli dek, etembedkaba ahay gekuli a dek besek-besek, atəmbərki akur ka ahər ga akur nahañ do. Adaba mam, kəsərur sarta ya Melefit àra àmənjava kuli a ni ndo. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-17 ; Mark 11.15-19 ; Zeñ 2.13-22)

⁴⁵ Tòru tinjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahər ana ndam məsəkumoru zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àđəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəngalavù Melefit.” Ay lekulum ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələñ gani nañ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavad. Eslini gəđakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəbafəñ divi ge mijij nañ. Gəđakani ga ndam *Zude ni day tawayay mijij nañ. ⁴⁸ Ay ti təngətfəña divi gana ndo, adaba ndam Zude dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(Meciyu 21.23-27 ; Mark 11.27-33)

¹ Yezu nañ àbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahañ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Nañ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani

† 19:46 Məñjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

ana tay nahəma, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, ²təhi : « Hi ana leli, kagraj tawi hini nahkay ti kəŋgət divi gani ti eley ? Way əvuk divi gani way ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kè kəli a. Həŋgrumufəŋ : ⁴*baray ge Zej ya àbaray mis ni ti njeđa gani Melefit əvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit əslərbiju naŋ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsunkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal mədəm : “Mis təvi njeđa gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, ədaba tədəm Zej ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəŋgrifəŋ, təhi : « Maslaŋa ya ti əvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti əvu divi ge tawi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ
(Meciyə 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Ədəm ahkado : « Zal nahaŋ əbu nahəma, əjavù məŋ ga zlam * a vədaŋ gayaŋ vu. Kələŋ gani əfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək əsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayaŋ. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni əslərbiju bay məgri tawi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhəlikaboru ja gani gayaŋ. Ay bay məgri tawi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs naŋ, təzləb, mək tàgaray naŋ, araŋa day əzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vədaŋ ni əslərbiju bay məgri tawi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni tindi vi naŋ cəf cəf, təzləb naŋ, mək tàgaray naŋ, araŋa day əzay a

* 20:9 Məŋ ga zlam nani ti *viŋ.

ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vedaŋ ni àslərbiyu bay mægri tawi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vedaŋ ni təsi ambələk mək təzaba naŋ a vedaŋ ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vedaŋ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahàr : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ dal-dal, nəsləroru naŋ afa gatay. Eminjua ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vedaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ teguni ti mekeji gayaŋ. Makadum naŋ ; nahkay ti vedaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vedaŋ ni ba, tòru tàkad. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vedaŋ ni amasləkabiya ti amægri mam ana ndam məwəs vedaŋ ni mam ? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vedaŋ ni, mək aməvi vedaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni tàra tìcia ma gayaŋ ya àdəm na ti tədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani : “Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay tàwayay magray tawi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dək sawaŋ.”

†

« Ma gani nani ti lekulum kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? » ¹⁸ Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuɓkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni aməŋələdkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àdəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tàdəbay divi

---

† 20:17 Limis 118.22.

ga mægəs naŋ ke weceweceni huya. Ay ti tìsliki mægəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis ya təbu eslini dal-dalani na.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 22.15-22 ; Mark 12.13-17)

²⁰ Eslini gəďákani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərkibiya ndam gatay ndahaŋ : ndam nday nani tawayay ti Yezu māməŋjaləŋ kà tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mēďəm ma magədavani ti tēgəski naŋ. Gəďákani nday nani təgray nahkay ti adaba tawayay təgəsi naŋ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni, ti māgrafəŋa seriya. ²¹ Nday nakəŋ tàra tinjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti ere ye ti kəďəm akaba ya kacahi ana mis ni ti đek jiri. Nak ti kicirkaba mis a do, kaməŋjaləŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani cilij. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadı hadam ana *bay gəďákani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Tàra təŋgazlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar. † » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həŋgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayaŋ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayaŋ. » ²⁶ Nahkay tìsliki mægəski Yezu ka ma magudarana kè meleher ge mis ni ndo. Ma gayaŋ ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlatakabá te-te.

Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba eďeďiŋ a waw ?

(Meciyu 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

† 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəďákani gatay a, təbəkı slimi gayaŋ daya.

²⁷ Ndam *Seduseyeŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyeŋ ti təḍəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifiŋa ma, ²⁸ təhi : « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayaŋ ni bu, àḍəm ahkado : “Tamal mis nday kà məŋ gatay, bəlaŋ gani àda wal a, mək àməta, wal gayaŋ ni èwii wur ndo nahəma, ahàr àḍəm wur ga məŋani azay wal ni, ti tîwia mekeji ana wur ga məŋani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahaŋ təbu adəskəla kà məŋ gatay. Gəḍakani gatay ni àda wal a, èwifiŋa wur a ndo, mək àmətəkia. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayaŋ ni àzay wal ni àmətəkia, naŋ ya mahkər ni ḍay àgray nahkay. Nday adəskəlani ni ḍək tàza wal na, tiwifiŋa wur a ndo mək təməta. ³² Kələŋ gani wal ni ḍay àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kiḍiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni ḍək tàza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àḍəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atəŋgaba e kisim ba, atəŋjəhad ka mələŋ məwəni ya Melefit amagraya ni ti zawal ataday wál va do, wəwal ḍay ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət ḍay-ḍay va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba təŋgaba e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atəŋgaba e kisim ba ni ti Məwiz ḍay àbəkia ma gana a wakita gayaŋ ni ba lala. Ka sarta ya èpi məŋgəhaf ya aku àgəs ni ti àḍəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekəp. * ³⁸ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adaba kè eri ge Melefit ti nday ḍək təbu àna sifa. »

³⁹ Yezu àra àḍəma ma na nahkay ti ndam ndahaŋ ya

---

§ 20:28 Məŋjay Mimbiki 25.5-6. * 20:37 Məŋjay Mahərana 3.2, 6.

*təsəra Wakita ge Melefit a ni təhi : « Müsi, pakama gayak ya kədəm ni ti əbəlay. »⁴⁰ Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz əwərfəŋa tay ge mihindifiŋa ma ndahaŋ a.

Bay gədəkani ya amara ni ti naŋ way ?

(Meciyə 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yezu əhi ma ana tay keti. Ədəm ahkado : « Mis tədəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ?⁴² Adaba Devit əna ahər gayaŋ ədəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit əhi ana bay goro :

Njəhadə gwar kə ahar ga dəf goro a, a mələŋ ga gədəkani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.”
† »

⁴⁴ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayaŋ ti, təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciyə 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

⁴⁵ Ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ əhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado :
⁴⁶ « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay küli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy əna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kə meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvəni e kürsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəŋgalavü Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti təzum ahay ga wəl madakway mək təpəski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a, amatraḅ tay ətama ga ndam magudar zlam ndahaŋ na. »

† 20:43 Limis 110.1.

21

Sədaga ga wal madakway ya araña gayañ àbi ni
(*Mark 12.41-44*)

¹ Yezu èheliñ eri, èpi ndam ge elimeni tàbu təbiyu siñgu a məlañ məbiyu siñgu ga sədaga ni vu. Nañ àbu aməñjaləñ ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahañ araña gayañ àbi, àbiyu siñgu akur-akurani ciḅ-ciḅeni cə. ³ Yezu nakəñ àra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti araña gayañ àbi, ay siñgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahañ ya təbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahañ ni dek tàgray sədaga nahəma, təbiyu siñgu ya təgəjəñifəñ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna nañ ni va do ni, wal hini ti ni araña gayañ àbi, ay ti àbiya siñgu ya àfəñ na dek. Siñgu gayañ nahañ ga məsəkum zlam məzumani àgəjəñifəñ ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na
(*Meciyə 24.1-2 ; Mark 13.1-2*)

⁵ Mis ndahañ təbu təzlapaki ka *ahay gəđakani ge Melefit ni. Təđəmki ma ka akur gəđakani ya tèdezl ahay ni àna nañ ni akaba zlam məbəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumləñ ni dek ti, vad nahañ amara nahəma, etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlañ day amanjəhadki ka akur nahañ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(*Meciyə 24.3-14 ; Mark 13.3-13*)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimi, maslaña àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do aməđəm nañ ti nu, aməđəm nañ ti *Bay gəđakani ya amara ni ; aməđəm

sarta gayan enjia. Ku tædæm nahkay nænğu ni, kædæbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadfænva kà ngumna daya, ekicüm ma gani. Kicüma ti kægum anğwaz ba. Ahàr àdæm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tâgrava nahkay nænğu ni, mandav ga duniya hÿya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bæbay ndahan akaba bæbay ndahan. ¹¹ Had amadaðay dal-dal a kæsa ndahan bu, a kæsa ndahan bu læwir amagray, a kæsa ndahan bu ni ti ni armæwær amægæs mis kay. Zlam ndahan ya tasay anğwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefite bu, nahkay mis atæsær arana ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahæma, mis atægæs küli, atægri daliya ana küli, atæhæloru küli a ahay ga *mahænğalavù Melefite vu ga magrafænja seriya kè küli a, atæbiyu küli a danğay vu. Atæhæloru küli kè meleher ga bæbay, kè meleher ga gædákani ga ngumna daya, adaba lekülüm ndam goro : ¹³ nahkay akænğætum divi ti etici ma geküli ya akazlapumku ni. ¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti àhæli ahàr ana küli ba simiteni : ka ya ti atæhæloru küli kè meleher gatay ga magrafænja seriya kè küli a, tihindifiña ma kè küli a nahæma, ma ya ti akæhumi ana tay ni ti anğwaz amæwærki küli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akædæmum ni akaba mæsær zlam gani dek ti nu nuani anædæfiki ana küli. Nahkay ti maslanja amælæbi e kidin ga ndam ezir geküli ni bu amæwælki küli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atægæs küli ti tâgrafænja seriya kè küli a ti ata bæñ geküli, ata mæn geküli, bæza ga mæn geküli, ndam geküli akaba zlæbæba geküli. Atabazl mis ndahan e kidin geküli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey küli adaba lekülüm ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nænğu ni, ku mæhær ga ahàr geküli bælan tekeði amatoru a had do. ¹⁹ Tamal a hud ga daliya nani bu kæmbrænğum nu do

nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

Yezu aɗəm etembed Zeruzalem
(*Meciya* 24.15-21 ; Mark 13.14-19)

²⁰ Yezu aɗəm keti : « Ka ya ti ekipuma ndam silik tɛveliŋja ahàr ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərunki sarta ɛnɟia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a ɗɛk. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka haɗ *Zude ni ahàr aɗəm tâcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr aɗəm tâhəraya tâsləka ; ndam ya ti a kəsa ciɓ-ciɓeni bu ni ti ni tòru tàhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Aɗaba a vaɗ nday nani bu ni ti Melefit amatravù ndam ga kəsa nani ; ere ye ti aɗəm a Wakita gayan bu ni ɗɛk amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a huɗ akaba nday ya ti bəza tɛfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga haɗ nani atəcakay daliya dal-dal, aɗaba Melefit aməzumki ɓəruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahaŋ e kidin gatay bu kay àna maslalam, ndahaŋ ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka haɗ gərgərani ɗɛk, tigi evidi. Eslini ndam ya ti tɛfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga nɟəɗa. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga məgurani ni. »

Mara ga Wur ge Mis a
(*Meciya* 24.29-31 ; Mark 13.24-27)

²⁵ Yezu aɗəm keti : « Zlam ndahaŋ amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər arəŋa àbu ara agravu. Zlam ndahaŋ amagravu ka haɗ : aməɗ amadaɗay *dəluv gəɗakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi aŋgwaz ana mis ga mələŋ ni ɗɛk : ɓəruv amətikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka haɗ ni aməhəli ahàr ana mis, atəɗəɗ àna aŋgwaz tazlazl-zlazl, aɗaba zlam nɟəɗa-nɟəɗani a huɗ melefit bu atəɗadaɗay a mələŋ gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur

ge Mis anara a maklabasl ba àna njêda kay akaba masladay goro a. * ²⁸ Ay lekulum ti ka ya ti zlam nday nani tãbu tagravu nahëma, cikuma lala, zum njêda ti kãmənjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəngay kuli ni ènjia wudak. »

Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(*Meciya* 24.32-35 ; Mark 13.28-31)

²⁹ Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Mənjumlahi mən ga *wəruv akaba mən ga zlam ndahaŋ ni. ³⁰ Kipəm ti nday tãbu tidi nahëma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipəma zlam ya nəhi ana kuli ni naŋ àbu agravu nahëma, sərunki *Məgur ge Melefit ènjia wudak. ³² Nəhi ana kuli nahëma, wudaka mis ya tãbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahər gekuli

³⁴ Yezu àdəm keti : « Bumi slimi ana ahər gekuli, kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Zlam ga duniya ègi eri ana kuli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kuli a ka məsərki gekuli do. ³⁵ Vad gani nani amərəkia ke kuli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslaŋa bəlaŋ tekefi amatam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, həngalum Melefit a sarta bu dek ti məvi njêda ana kuli ga matamfəŋana kà zlam ya ti ara agravu na dek, ti aŋgwaz àwər kuli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ga məlafat ; ga məlavad ti ni

* ^{21:27} Mənjay Deniyel 7.13.

ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviye ni bu. ³⁸ Kəla miledu du mis dek takoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga məbi slimi ana pakama gayan ya adəm ni.

22

Gəđakani ga ndam Zude tawayay tijin Yezu
(*Meciyu* 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvü dipen *mi-wisineni do ni enjia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gəđakani ga ndam *manğal-abakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni tağray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Tağray akal-akal ti adaba anğwaz awərfəna tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni ahuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimi gayan nahan ni Iskariyot, nan bəlan ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni. ⁴ Seteni ni ara ahuriviya ti Zudas nakəŋ arəkioru ka gəđakani ga ndam manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Ōru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa nan a. ⁵ Nday nakəŋ tارا ticia ma gayan na ti təmərə dal-dal, təhi : « Məvuk sinğu. » ⁶ Zudas nakəŋ ağəskabá ma gatay na. Nahkay adəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs nan ka məsar ge mis do ni.

Təslamalikabu məlan ga wuməri ga Pak ana Yezu
(*Meciyu* 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zeŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisineni do ni enjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tislini bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zeŋ, əhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifiŋa

ma, t̃ahi ahkado : « Kawayay ti m̃ôru mâslamalakabu eley ? » ¹⁰ Àhi ana tay : « Ekinjumiya a k̃esa g̃əɖakani va nah̃əma, ak̃əbumkabu ah̃àr akaba zal nah̃əŋ àcahbiya yam a mandaray va. Ekip̃əma naŋ a ti d̃əbumiyu naŋ a ahay ya naŋ ahuriyu ni vu. ¹¹ Ak̃əhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “M̃əsi geli àd̃əm : Ahay goro ya ti anara ñəzumviyu zlam ga wum̃əri ga Pak ni akaba ndam mad̃əbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni am̃əɖəfiki ahay nah̃əŋ g̃əɖakani ka ah̃àr ga ahay nah̃əŋ ana k̃uli, zlam ɖek àvu àndava. Slamatumkabu zlam m̃əzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nak̃əŋ t̃àsl̃əka, t̃òru t̃ədi ah̃àr ana zlam ni ɖek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, m̃ək t̃əslamalakabu zlam ga wum̃əri ga Pak ni.

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam mad̃əbay naŋ ni
(*Meciya* 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam m̃əzumani àra ènjia ti Yezu akaba ndam *asak gayaŋ ni t̃òru t̃ànjəhad ka m̃əlaŋ ga m̃əzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya ènjia wud̃ak. Wud̃aka ñəcakay daliya ni ti ñəwaya m̃əzum zlam ga wum̃əri ga *Pak hini akaba k̃uli a dal-dal. ¹⁶ Ñəhi ana k̃uli nah̃əma, añəzumkivu zlam ga wum̃əri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveriŋaba t̃əwi gana a M̃əgur gayaŋ ba ni kwa. » ¹⁷ Àra àd̃əm ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri s̃əsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, s̃əm lek̃ulum ɖekeni. ¹⁸ Ñəhi ana k̃uli nah̃əma, kwa kani ñisi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vad̃ ya *M̃əgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ K̃ələŋ gani àzay *dipeŋ, àgri s̃əsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay k̃uli. Grumoru nahkay, ti k̃àjalumku ah̃àr. » ²⁰ K̃ələŋ ga m̃əzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipeñ ana tay ni, àhi ana tay : « Àna

zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayarj akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kəli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti naŋ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdəm ni, ay maslaŋa ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicih ! » ²³ Ndam asak gayarj ni tàra ticia ma gayarj na ti tihindivu, tədəm way e kidiŋ gatay bu amagraj ere gani nani way.

Gəđakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Way gəđakani e kidiŋ geli bu àtam leli ndahaŋ ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga hađ ndahaŋ təgur hađ gatay : gəđakani ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekulum zla nahəma, àgravu akada nani e kidiŋ gekəli bu ba simiteni. Ay e kidiŋ gekəli bu ti maslaŋa ya ti naŋ gəđakani àtama kəli ndahaŋ na ti mənjuhəđ akada ga wur gəziteni kwa sawaŋ. Nahkay day maslaŋa ya agur kəli ni mənjuhəđ akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahəma, e kidiŋ ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gəđakani ni way ? Gəđakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəngu ni nəbu e kidiŋ gekəli bu akada ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulum ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nəngu ni kəmbəŋjum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kəli bilegeni a Məgur goro bu akada gayarj ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisum zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjuhəđumviyu e kərsi vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(*Meciyu* 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zeñ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdəm : « Simu, Simu, ci day : lekulum ti *Seteni èhindifiña kuli kè Melefit a, awayay agri ana kuli akada ge mis ya ti atabalakia hilfi ga zlam gayañ a ni. ³² Ay nu zla ti nàhəngala Melefit a ti kəmbərəñ məfəku ahər ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəngəkiya. Àkəngəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəngrifəñ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a danğay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a huđ ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kuli a mam ? » Təhəngrifəñ, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaña ya ti siŋgu àvu e mbici gayañ bu nahəma, maza, ku zlam gayañ a mbolu bu day maza akaba nañ a. Maslaña ya ti maslalam gayañ àbi ni day məsəkumoru azana gayañ ti məsəkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaña ya ti Melefit adəm a Wakita gayañ ni bu : “Atacalkivu nañ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaña gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cu. » Nañ nakəñ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

Yezu ahəngalay Melefit ka həma Oliviyə

(*Meciyu* 26.36-46 ; Mark 14.32-42)

---

* 22:37 Izayi 53.12.

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviye akada gayan̄ ya agray kəlavad̄ ni. Àra àhəraya ti ndam madəbay nan̄ ni tādəboru nan̄ kələŋ. ⁴⁰ Tòru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan̄ ni ahkado : « Həŋgalum Melefit ti kijumkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ əsləkafəŋa kà tay a, òru cak. Òru ən̄jəa nahəma, àbəhad̄ mirdim grik, àhəŋgalay Melefit, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədəkfuə daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan̄. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi n̄jəda. ⁴⁴ Bəruv àtikaba dal-dal, nahkay nan̄ nakəŋ àkad̄vu àna mahəŋgalakivu Melefit ; endif gayan̄ àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had̄ a.]

⁴⁵ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwađ, àŋgəkia ka ndam madəbay nan̄ na. Àdi ahàr ana tay nday e d̄w̄ir bu, adaba tàmətađkaba àna majalay ahàr a. ⁴⁶ Nan̄ nakəŋ àhi ana tay : « Kinjəm d̄w̄ir ti kamam ? Cikumaba, həŋgalum Melefit ti kijumkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kuli ni ba. »

Təgəs Yezu

(Meciya 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zeŋ 18.3-11)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Nan̄ ya təzalay nan̄ Zudas, nan̄ biliŋ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar c̄əni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tinjia ti Zudas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga

---

† 22:42 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfuə hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tādəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad̄ tay.

məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. †⁴⁸ Eslini Yezu àhi : « Zədas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw ? »⁴⁹ Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu : « Bay geli, mâkadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? »⁵⁰ Eslini mis biliŋ e kidiŋ gatay bu àsi maslalam ana bay məgri tawi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga daf a həndad. ⁵¹ Ay Yezu adəm : « Mbrəŋum, əslia nahkay. » Mək ənjifiŋ kà mələŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

⁵² Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəđakani ya tàra ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam majəgay *ahay gəđakani ge Melefit akaba gəđakani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakani do nəbu akaba kuli a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu kələvad. Ay ti kinjəmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge tawi gekuli akaba ge *Seteni bay məgur mələŋ ziŋ-zijeni ni ənjia. »

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(*Meciya* 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zeŋ 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Eslini mis ni təgəs Yezu. Tàra təgəsa naŋ a ti təzoru naŋ, təfiyu naŋ a ahay ga gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ driŋ adəbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tìnjua ti mis tēbēfta aku a dalaka ba, nday təbu tənjaŋəŋ. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday təbu tənjaŋəŋ kà aku ni nahkay ti wal nahəŋ àbu, agray tawi eslini. Àra əpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti

---

† 22:47 Ka sarta nani ti kələvad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

àmənjələŋ lala, àdəm : « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. »
⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nəsər naŋ do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa bal ti zal nahaŋ èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlaŋ nahəma, maslaŋa nahaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àdəm : « Edədīŋ naŋ mis ga Yezu, adaba naŋ zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kədəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah həya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

Teyefiŋ kà Yezu

(*Meci* 26.67-68 ; Mark 14.65)

⁶³ Nday ya tàjəgay Yezu ni tàyefiŋ, təzləb naŋ. ⁶⁴ Tàkambahi eri, tìhindifiŋa ma, təhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərkaaba, way àzləb kur ni way ? » ⁶⁵ Tìndivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəđákani ga ndam Zude a

(*Meci* 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zeŋ 18.19-24)

⁶⁶ Məlaŋ àra àsla nahəma, gəđákani ga ndam *Zude, gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni taŋgasvu. Nahkay təzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya. ⁶⁷ Tìhindifiŋa ma, təhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəđákani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tamal nəhia ana kəli nihi day nəsəra akəgəsumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifiŋa ma kè kəli a day

akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kəli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a mələŋ ga gəɖakani bu kà ahar ga ɖaf ge Melefit Bay njəɖa-njəɖani ni. § » ⁷⁰ Tàra tìcia ma ya àɖəm na ti nday ɖək təhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kəɖəmum ti lekulum lekulumeni àna ahàr gekuli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ təɖəm : « Macəbay ndam sedi ndahaŋ kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli mïcifiŋa a ma gayaŋ ba ni. »

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(Meciya 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zeŋ 18.28-38)

¹ Mis ni ɖək tìcikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tìnjua ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, təhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisiŋkabu ndam ga had geli. Àɖəm təpəli hadam ana *Sezar ba, àɖəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededifŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəɖəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani təmbərəŋ ma gani ndo, təɖəm : « Àɖəm mis təgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na ɖək. Ànjəkibiya kwa e Gelili bəɖak, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àɖəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra təhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur

§ 22:69 Məŋjay Limis 110.1.

na ti Pilet nakəŋ àdəm tôru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tinjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya təzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mîpi Yezu ; awayay ti Yezu mągraya ere ye ti mis tipi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gəďákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayəŋ tàyefiŋ kà Yezu, tàmənjələŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tàra tàyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm tàhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək tàhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tiŋi ka zləba həya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(*Meciyu* 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zeŋ 18.39-19.16)

¹³ Tàra tinjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gəďákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gəďákani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwisin ndam ga had *Zude. Nahkay nihindifiŋa ma kè meleher gekəli a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kəďəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bələŋ ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayəŋ ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayəŋ àbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzləb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal daŋgay a bələŋ ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni đek təzlah, təďəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu naŋ a daŋgay vu adaba naŋ e

kidin̄ ge mis ya t̄akad̄vu akaba ngumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayan̄ ya akad̄ mis ni daya. ²⁰ Pilet awayay mafakad̄ Yezu, nahkay ah̄ngri zuh ana ma gayan̄ ya ahi ana tay ni. ²¹ Ay nday nak̄n̄ t̄zlah, t̄d̄m : « *Darf̄n̄ nan̄ k̄ t̄ndal ! Darf̄n̄ nan̄ k̄ t̄ndal ! » ²² Pilet ah̄ngri zuh ana ma ni ya mahk̄r, ahi ana tay ahkado : « Ay ti agudar mam ? Magudar gayan̄ ya t̄akad̄ki nan̄ ti n̄di ah̄r ndo. Nahkay n̄hi ana ndam slewja goro ni t̄zlab̄ nan̄, k̄l̄n̄ gani anafakad̄ nan̄. » ²³ Ay nday nak̄n̄ t̄zlah kay kay, t̄d̄m : « Darf̄n̄ nan̄ k̄ t̄ndal ! » T̄zlahkivu kay kay. ²⁴ T̄ara t̄zlahaha nahkay ti Pilet nak̄n̄ aḡskabu ga m̄gri ere ye ti t̄hindifīna ni ana tay. ²⁵ Afiaya maslan̄a ya ti t̄hindifīna ni ana tay a. Nan̄ ti maslan̄a ya ti t̄fiyu a dan̄gay vu adaba t̄akad̄va akaba ngumna, akada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet ahi ana ndam slewja gayan̄ ni t̄gri ere ye ti ndam Z̄de tawayay ni.

Tadarf̄n̄ Yezu k̄ t̄ndal

(*Meciya* 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zeñ 19.17-27)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni t̄zoru Yezu ga makad̄ nan̄ nah̄ma, t̄di ah̄r ana zal Sireñ nahan̄, slimi gayan̄ Simu, nan̄ abu asl̄kabiya e gili a. Eslini nday nak̄n̄ t̄f̄ki ngasa ga mazay t̄ndal ga *madarf̄n̄ Yezu ni ti m̄d̄boru Yezu ana nan̄ k̄l̄n̄. ²⁷ Ndam *Z̄de dal-dal t̄bu tad̄boru Yezu, w̄l day t̄kibu ka tay tit̄wioru nan̄, tagroru delulu. ²⁸ Eslini Yezu nak̄n̄ ambatkibiyu ma ka w̄l ni, ahi ana tay ahkado : « W̄l Zeruzalem, k̄t̄w̄m nu ba. T̄w̄m ti vu gek̄li, t̄w̄m b̄za gek̄li daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis at̄cakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti at̄d̄m : “W̄l d̄ḡl t̄m̄rvu, w̄l ya t̄wi b̄za ndo, b̄za t̄isi duwa gatay ndo ni, t̄m̄rvu.” ³⁰ Mis at̄nj̄ki ka m̄d̄mani h̄ma ḡd̄akani t̄mb̄d̄kiaya ka tay a, b̄za h̄ma t̄n̄gaha

tay a. * ³¹ Nu nacakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mideni ni, lekulum ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikuleni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahan tibu nday cu ; ndam slewja ni tahloru tay akaba Yezu ga moru *madarfey tay ka tandal.

³³ Toru ka melañ nahañ ; melañ gani nani ti tazalay « Aslat ga Ahàr. » Toru tinjua eslina ti tadarfey Yezu ka tandal ; tadarfey ndam magudar zlam cueni ni ka tandal ndahan daya, belañ gani ka ahar ga daf ga Yezu, nañ nahañ ni ka ahar ga gajar gayañ. ³⁴ Eslini Yezu adam : « Baba goro ni, taser ere ya tagray ni do, nahkay mbarfey ka tay a. » Ndam slewja ni tara tadarfey nañ ka tandal na nahkay ti tagraki ca-ca aki ka azana gayañ ni belañ ana belañ ti taser way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tadaboru nañ ni tibu tamenjaluoru. Eslini gadakani gatay ni tefeyiñ ka Yezu, tadam : « Ahanga mis ndahan a. Tamal ti nañ *Bay gadakani ya ti Melefit adaba, aslariyu ni nahema, mahangay ahar gayañ gayañani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tefeyiñ, tahadafeyoru ga mavi zum cecawekeni. ³⁷ Tahi : « Tamal nak bay ga ndam Zude edediñ ti hangay ahar gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Abu mabekiani ka tandal ni, agavala ga ahar ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini belañ ga ndam magudar zlam cueni ya tadarfey tay ka tandal ni endivi Yezu, ahi ahkado : « Nak ti Bay gadakani ya tadam amara ni do aw ? Tamal nak gani ti hangay ahar gayak gayakani ti kahangay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslana nahañ ni ara ecia ma gayañ na ti lagi, ahi : « Nak ti kagrafey angwaz ke Melefit a do ni ti kamam ? Tibu tabazl leli akada ya takad nañ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba magudara zlam ya agaski

* ^{23:30} Manjay Oze 10.8.

tabazlki leli na. Naŋ ti àgudar arañja ndo simiteni. »⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nàgəjazlkuk ahàr ba ti. »⁴³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a mələŋ sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət

(*Meciya* 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zeŋ 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-kef ka ahàr mel-efit a ti àmbrəŋ masladani, àsladəy va do. Nahkay mələŋ dek ègia ziŋ-ziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Eslini azana ga mahay gəďakani ga mələŋ *njəlatani ya ti a huď ga *ahay gəďakani ge Melefit bu ni èguzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àďəm : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àďəma nahkay ti àmət huya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àďəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edefiŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahàr ana tay a, tàsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tàďəbabiya naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(*Meciya* 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zeŋ 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ biliŋ ga gəďakani ge *seriya ga ndam *Zude, naŋ gani àgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. ⁵² Naŋ nakəŋ òru afa

† 23:43 Mələŋ sulumani ge Melefit ti awayay aďəmvaba dini sulumani (mənjay Maŋgahani 2.7). ‡ 23:46 Limis 31.6.

ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zuzef òru àzaya kisim na kà tøndal na, àkambah, mæk àfiyu e mindiviñ vu. Mindiviñ nani ti miliyeni a pèlad vu : tðfiyu kisim ga maslaña nahañ day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zløma ; vad *mèpəsabana anjeki wudak.

⁵⁵ Wál ya tàdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ni tàdəboru Zuzef ke mindiviñ ni, tìpi ahəmamam tðfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahañ ya tizi àbəlay ni. A vad mèpəsabana ba nahəma təpəsaba tàgray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya àvay ni.

24

Yezu anğaba e kisim ba

(Meciya 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zeñ 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru də ge miledə ke mindiviñ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàslamalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviñ ni mabəladkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviñ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahàr ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə təngazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti tàgra anğwaz a, təhəngaroru eri gatay a had. Eslini mis cəeni ni təhi ana wál ni : « Kədəbum mis ya nañ eri ni e kidiñ ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Àngaba e kisim ba, nañ àbi ahalay va bi. Lekəlum kəsərumki ka pakama ya àhi ana kəli ka ya ti nañ e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini àhi ana kəli ahkado : “Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti təgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà tøndal, ti nàngaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tìcia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya àhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàrà tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti tànḡəhadí ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlaŋani ni akaba ana ndam *maɖəbay Yezu ndahaŋ ni dek. ¹⁰ Wál ya tànḡəhadí ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahaŋ. Ndam asak ni tàrà tìci ma na ti ¹¹ təjalay a ahàr gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay təḡəsiki ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer àsləka, àcuhworu ke mindiviŋ ni. Òru ènɲa ti àndəhadí ahàr, àmənɲiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca ciliŋ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

*Yezu aŋgazlivu ana ndam maɖəbay naŋ cə
(Mark 16.12-13)*

¹³ Ka fat gani nani ndam *maɖəbay Yezu ndahaŋ cə təbu takoru a kəsa nahaŋ vu, slimi ga kəsa gani Emeyus. Kəsa gani driŋ akaba Zeruzalem, mis asawaday njemdi cə e divi bu day kwa ti enɲiyu. ¹⁴ Nday nakəŋ təbu təzlapakioru e kidiŋ gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidiŋ gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəŋ àcay tay e divi bu mək tàrakaboru ka ahar bəlaŋ. ¹⁶ Ay ti təsərkaba naŋ a ndo, adaba akadfa araŋa àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàrà tìcia ma gayaŋ na ti nday nakəŋ tìcika, ahàr àbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini biliŋ gatay, slimi gayaŋ Kleyupes, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zeruzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliŋ kìci ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti àgrakivuu ka Yezu zal Nazaret ni. Naŋ gani nani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayaŋ ya àdəm ni dek akaba tawi gayaŋ ya àgray ni dek ti àgray

àna njéda ge Melefit. Nahkay àbɛlafɛŋa kɛ Melefit a, àbɛlafɛŋa kɛ mis a dɛk daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gɛdákani ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɛdákani geli ndahaŋ ni tɛgɛsi naŋ ana ndam *Rom ti tâgrafɛŋa seriya ge kisim a, mæk *tâdarfɛŋ naŋ kà tɛndal. ²¹ Leli ti ni mɛdɛm amal naŋ àhɛŋgay ndam *Izireyel. Akaba nani dɛk, nihi tegi vad mahkɛr kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya tɛbu akaba leli ni ndahaŋ tɛhia pakama ga mɛgri ejep ana leli a. Tòru kɛ mindiviŋ dɛ ge miledu ti ²³ tɛdiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mæk tàslɛkabiya, tɛhi ana leli tìpibiya *mɛslɛr ge Melefit a. Mɛslɛr ge Melefit ni tɛhibiyu ana tay Yezu naŋ àbu àna sifa gayaŋ. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaŋ day tòra ke mindiviŋ na. Tìnjua ti tɛdi ahàr ana mindiviŋ ni akada ga wál ya taŋgɛhadì ana leli ni. Ay ti tìpibiya Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekulɛm ti endisl àniviyu ana kɛli bi aw ? Kìcɛmaba ma ga ndam mahɛŋgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ŋgay ahàr àdɛm si *Bay gɛdákani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mæk kwa ti Melefit amazlɛbay naŋ ti mìgi gɛdákani kɛ eri ge mis dɛk ti kìcɛm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakɛŋ àdɛfiaba pakama ge Melefit ya àdɛmki ka naŋ a Wakita ge Melefit bu na dɛk ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Mɛwiz ni, àdɛfaba ga ndam ndahaŋ ya tàhɛŋgaray pakama ge Melefit na dɛk daya.

²⁸ Tòru tìnjua a kɛsa ya takoru ni va wudak nahɛma, Yezu akoru zlam gayaŋ akada asafɛŋa divi kà kɛsa na. ²⁹ Eslini nday nani tɛhi : « Besa day, kòru ba, njɛhada akaba leli a, adaba tegi fat àdiya, mɛlaŋ naŋ àbu edizi timey. » Nahkay tɛhuriyu taŋjɛhad a kɛsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra tɛhɛliaya zlam mɛzumani ana tay a ti Yezu àzay *diperɛ ni, àgri sɛsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakɛŋ tàra tìpia gayaŋ ya àgray nahkay na ti eri

gatay ni ègia kweler-kweler, tèsar naŋ. Ay tàra tèsara naŋ a ti tipi naŋ va do, naŋ àbi. ³² Eslini tèdeŋ e kidiŋ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdèŋki ka Wakita ge Melefit ni ti mîciaba ni ti àmèria mæbèruv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakèŋ ticikaba huya, tàngoru a Zeruzalem. Tòru tìnjua ti tèdei ahàr ana ndam asak ga Yezu kru mahar bèlaŋani ni macakalavani akaba mis ndahaŋ. ³⁴ Eslini nday ndahaŋ ni tèhi ana mis cœeni nakèŋ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba edeŋi edeŋjena ! Simu èpi naŋ a. » ³⁵ Nday cœeni ni day tàngəhad ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyus ni akaba gatay ya tèsar Yezu ka ya ti esekaba dipèŋ a ni.

Yezu aŋgazlivu ana ndam maɔəbay naŋ ni

(*Meciya* 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zèŋ 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

³⁶ Nday cœeni ni təbu təzlapay nahkay ti mis ni dek tipi Yezu nakèŋ naŋ jika e kidiŋ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mēgri sulum gayaŋ ana kuli. » ³⁷ Nday dek mæbèruv àtikaba ana tay a, aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tèdeŋ maslaŋa àmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ti kamam ? ŋgay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? » ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kipuma nu nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti naŋ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti aŋgazli ahar gayaŋ ni akaba asak gayaŋ ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayaŋ na ti àgria ejep ana tay a, təmərva àsabay, ay kekileŋa təgəskabu ŋgay naŋ edeŋi faŋ ndo. Nahkay Yezu nakèŋ àhi ana tay : « Zlam məzumani àfəŋ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakèŋ təziaya telma ge kilif

mätusana, ⁴³ mək àzay, àzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti nàhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nàbu akaba kuli na. Nèhi ana kuli ahkado tədəmkua pakama, təbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tədəmku ni dək ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gədəkani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, təkada naŋ a, mək a vad ya mahkər aŋgaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələŋ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga mələŋ ni dək àna slimi gayəŋ, si tāmbatkaba majalay ahər gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tədəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekuləm. ⁴⁹ Nu ti anəsləribiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvibiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekuləm ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njədə ge Melefit dək ana kuli ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu
(Mark 16.19-20 ; Təwi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjəa eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti naŋ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà tay a, Melefit àzoru naŋ agavəla a huđ melefit vu. ⁵² Naŋ àbu asləkafəŋa kà tay a ti nday nakəŋ təhəngrioru ahər a had, meleher ndiəba ndiəba ana had. Kələŋ gani təŋga a

Zeruzalem àna mämərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

Ma Mweni Sulumani ge Melefit
New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

